Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

№ 11 (651) 16 САКАВІКА 1969 г. ЦАНА 60 гр.

БГКТ

КАНФЕРЭНЦЫЯ ГАРАДСКОГА АДДЗЕЛА

2-га сакавіка г.г. адбылася справаздачна-выбарчая канферэнцыя гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку. Аб трохгадовай дзейнасці аддзела чытаў даклад старшыня аддзела Кастусь Масальскі.

— Гарадскі аддзел, — гаварылася ў дакладзе, — разгортваў сваю дзейнасць у наступных напрамках: клубнай дзейнасці ў будынку ГП, культурна-асветнай дзейнасці, палітычна-грамадскай дзейнасці, супрацоўніцтва з гарадскімі арганізацыямі і ўстановамі. Спецыфічнай галіной дзейнасці з'яўляецца праца клуба, які ўсімі даступнымі яму сродкамі распаўсюджвае беларускую культуру і дасягненні БССР. У клубе ёсць тэлевізар, шмат польскіх і беларускіх газет і часопісаў. Ёсць тут таксама шахматныя і шашачныя камплекты, вялікі выбар грамафонных пласцінак і магнетафонных запісаў польскіх, беларускіх і рускіх песень. У карыстанні наведвальнікаў нашага клуба ёсць таксама більярд.

Характар клуба развесяляльна-выхаваўчы. У яго распараджэнні дзве залы: святліца і канцэртная зала на 200 чалавек. У канцэртнай зале два разы ў тыдзень (серада і субота) праз цэлы год (апрача ліпеня і жніўня) вядзецца курс ігры на акардэоне. За трохгадовы перыяд існавання гэты курс скончыла 129 дзяцей членаў і сімпатыкаў Беларускага таварыства. Кожную нядзелю на працягу 9-ці месяцаў (апрача ліпеня, жніўня і верасня) у гэтай жа канцэртнай зале дэманструюцца савецкія фільмы ў арыгінальнай версіі (гэта адзінае месца ў Беластоку, дзе дэманструюцца савецкія фільмы ў арыгінальнай версіі). Вялікай папулярнасцю карыстаюцца акадэміі, якія аддзел арганізуе з нагоды розных гадавін, а таксама танцавальныя вечарыны.

Асаблівае месца ў працы клуба займаюць тэматычныя фотавыстаўкі з жыцця Савецкай Беларусі. Бібліятэка аддзела мае 200 чытачоў. Кнігазбор яе павялічваецца дзякуючы супрацоўніцтву з БелОКС-ам і бібліятэкай імя Леніна ў Мінску. Лектарская дзейнасць аддзела была накіравана на пытанні беларускай культуры і палітычна-грамадскія праблемы нашай краіны. Прысутнасць на дакладах, лекцыях і сустрэчах 50—200 асоб.

Аддзел арганізаваў кавярню і продаж «Нівы» ў святліцы, экскурсіі ў Ялоўку, Белавежу, Варшаву. Пераказаў ён на будову беларускага этнаграфічнага музея 7 тыс. зл. У Беластоку налічваецца 977 членаў Беларускага таварыства.

Пасля справаздачнага даклада і інфармацыі рэвізійнай камісіі, пачалася дыскусія, у якой выступілі: Кастусь Сідаровіч, Пятро Хомчык, Хвядар Садоўскі. Уладзімір Навіцкі, Яўген Куклік, Ядвіга Лапінская, Ніна Харкевіч, Васіль Літвінчук, Уладзімір Юзвюк. Гаварылі яны аб прычынах упадку харавога калектыву, аб неабходнасці яго ў горадзе Беластоку, аб падпісцы «Нівы», аб рэгулярным аплочванні членскіх складчын, аб пашане да грамадскай працы, аб танцавальных вечарынах і недысцыплінаванай моладзі, аб патрэбе запрашэння на сцэну аддзела аматарскіх калектываў з паасобных паветаў, аб арганізаванні аўтарскіх сустрэч не толькі беларускіх, але і польскіх літарататараў.

Закончыўшы дыскусію ўдзельнікі канферэнцыі выбралі новае 19-ціаса-

(Працяг на стар. 3)

Увага калектываў мастацкай самадзейнасці нацыянальных меншасцей Беластоцкага ваяводства накіравана цяпер на ваяводскі агляд, які адбудзецца 27 красавіка г.г. у тэатры імя Аляксандра Вянгеркі ў Беластоку і будзе адной з галоўных мерапрыемстваў святкавання 25-годдзя народнай улады на Беласточчыне. Жадаючы калектывам, якія рыхтуюцца да агляду, як найлепшых поспехаў, змяшчаем здымак беластоцкага тэатра, у якім ужо за шэсць тыдняў адбудзецца гэта знамянальная падзея ў культурным жыцці не толькі нацыянальных меншасцей.

Фота: Г. Рагазінскі

НАСУСТРАЧ VI З'ЕЗДУ БГКТ

З'езд назначаны на месяц май. Значыць, адбудзецца ён напярэдадні 25-ай гадавіны Польскай Народнай Рэспублікі. Гэта стварае добрую нагоду, каб задумацца, чаго мы, беларусы, пражываючыя ў Польшчы, дасягнулі дзякуючы народнай уладзе, на чым засяродзіцца ў будучыні.

Ёсць галіна дзейнасці БГКТ, **якая абслугоўвае амаль усіх польскіх беларусаў. Ды не толькі.** Яна нават за межамі нашай Айчыны дае найбольш наяўнае пасведчанне аб поўнай свабодзе дзейнасці беларусаў пражываючых у Польшчы, аб сардэчнай прыхільнасці да нас дзяржаўных органаў улады, аб клапатлівай і вельмі канкрэтнай дзяржаўнай апецы, без якой не можна было б нават марыць пра які-небудзь беларускі рух.

Гэта перш за ўсё культурна-асветная дзейнасць і неразлучна звязана з ёю — выдавецкая дзейнасць БГКТ.

Абмяжуюся да энцыклапедычнага пераліку. 13 календароў, рэпертуарны матэрыял для аматарскага руху, радыёгутаркі, першы літаратурны альманах «Рунь», зборнік фельетонаў Дзядзькі Леваня, зборнікі вершаў Алеся Барскага «Белавежскія матывы» і «Жнівень слоў», зборнік вершаў Яшы Бурша «Прамень думкі» і Віктара Шведа «Жыццёвыя сцежкі», зборнік-альманах «Белавежа, № 1», два папулярна-навуковыя зборнікі. **Разам тыраж больш-менш 100 тысяч. І ўсё разышлося, кніжкі трапілі пад стрэхі і чарапіцы.** Ніхто іх дарма не раздаваў, ніхто сілком не ўпіхаў. **Людзі куплялі, плацілі грошы. Значыць, патрабавалі іх, значыць, пажадалі беларускага, роднага друкаванага слова. На ўсю краіну можам ганарыцца тым, што зборнікі паэзіі, якія выходзілі тыражом у 5 тысяч экземпляраў, раскупоўваюць у нас на працягу 2—3 год.**

Каб кніжкі, якія выдае БГКТ, куплялі толькі члены Таварыства, завальвалі б яны яшчэ дзесяткі год склады Галоўнага Праўлення і павятовых аддзелаў. **На шчасце, прыхільнікаў і патрабавальнікаў беларускага друкаванага слова шмат больш, як членаў БГКТ. У выдавецкай дзейнасці Таварыства праяўляецца найбольш відавочнае, найбольш канкрэтнае і масавае ўздзеянне на беларусаў пражываючых у Польшчы.**

Над гэтым трэба глыбока прызадумацца. І з гэтага трэба рабіць вывады дзеля далейшай дзейнасці БГКТ.

За гады народнай улады беларускае насельніцтва ў Польшчы дажылося

Працяг на стар.4

ГАРАДОЦКАЯ ТРЫКАТАЖНАЯ

Адным з большых прадпрыемстваў Гарадка з'яўляецца трыкатажная фабрыка. Каб не было гэтай фабрыкі, Гарадок не меў бы такога значэння, не меў бы працы для жанчын, не меў бы свайго не малога ўжо па колькасці рабочага класа.

Гісторыя трыкатажнай фабрыкі пачалася на пачатку 1958 года. З утварэннем фабрыкі, з яе развіццём у многіх людзей пачалася новая старонка іх біяграфіі, новая праца, новыя абавязкі, новыя навыкі. Пачаткова працавала тут толькі 46 чалавек. За 11 год адбыліся тут аграмадныя перамены. Прадпрыемства разбудавалася. 28 мільёнаў выдана на гэтую разбудову і мадэрнізацыю. Нямала прыйшлося рабіць захадаў, правесці сходаў і розных пасяджэнняў падчас разбудовы прадпрыемства. Немалая заслуга тут такіх людзей, як: Язэп Мушынскі, Кастусь Рагачэўскі, Мікола Жукоўскі, Язэп Цыванюк, Іван Анхім і многа іншых. Успомненыя людзі былі арганізатарамі ахвярнай працы партыйнай арганізацыі, прафсаюзнай арганізацыі і рабочай рады. Безумоўна, многа работы ў разбудову фабрыкі паклаў сам кіраўнік Анатоль Кандрусік, які з'яўляецца ўраджэнцам Гарадка і дасканала ведае мясцовых людзей, іх псіхіку і спосаб мыслення. Пасля заканчэння Вышэйшай школы планавання і статыстыкі, працаваў ён нейкі час кіраўніком планавання ПГР-аў у Кшыжэве і Кнышыне. Ад 15 лютага 1958 года, з моманту ўтварэння тут фабрыкі, назначаны быў яе кіраўніком і паспяхова ўжо 11 год спраўляецца са сваімі адказнымі і нялёгкімі абавязкамі. Яму, як кіраўніку, найбольш прыходзіцца мець дачыненне з людзьмі, з іх справамі і са справамі, якія непасрэдна звязаныя з развіццём прадпрыемства, з выкананнем дзяржаўных планаў. А планы тут заўсёды выконваюцца. Не было такіх выпадкаў, каб у гэтай галіне кіраўніцтва прадпрыемства мела закіды ад сваіх узначальваючых улад у Седльцах. (Гарадоцкая трыкатажка з'яўляецца філіялам трыкатажнага завода ў Седльцах). Людзі Гарадоцкай трыкатажнай фабрыкі працуюць добра, са стараннем, з гонарам за сваю прадукцыю. У мінулым годзе, у сувязі са з'ездам ПАРП фабрычны калектыў прыняў абавязацельства даць больш прадукцыі на 125 тысяч. Свае абавязацельства не толькі выканаў, але ў два разы перавыканаў. З'ездаўскі чын быў выкананы на 250 тысяч злотых.

Зараз працуе ў трыкатажнай фабрыцы 417 чалавек, у тым толькі 42 мужчыны. З разбудовай прадпрыемства палепшыліся ўмовы працы, а ў сувязі з рэгуляцыяй зарплаты ў 1967 годзе палепшыліся заработкі працоўных. Сярэдняя месячная зарплата рабочага складае суму 1700 зл. А гэта нямала. Жанчыны нідзе толькі не заробяць. З гэтага ўсе задаволены. Задаволены асабліва кіраўнік Анатоль Кандрусік.

— Прыемна, — кажа ён, — што людзі задаволены ў нас, што многія з іх жывуць у нашых двух завадскіх блёках.

— Наша прадукцыя, — працягвае ён далей, — высока цэніцца ў краіне. Мы ніколі не маем цяжкасцей са збытам яе. 185 гуртоўняў з усіх мясцовасцей Польшчы робіць у нас заказ.

Гарадоцкая трыкатажка за 11 год значна разбудавалася. Але гэта яшчэ не ўсё. Будзе разбудоўвацца яна далей. Кіраўніцтва фабрыкі ў мінулым годзе выступіла пачаткова з прапановай у міністэрства, каб павялічыць прадпрыемства і каб працавала ў ім 900 чалавек. Пазней пачалі нараджацца новыя думкі, думкі аб тым, каб гарадоцкая трыкатажка сталася вялікім самастойным прадпрыемствам. 5-га ліпеня мінулага года ў гэтай справе ў Гарадок прыязджаў міністр лёгкай прамысловасці Тадэуш Куніцкі. Многа ў гэтай справе дыскутавалася. І нядаўна Міністэрства дало згоду разбудаваць фабрыку, якой рабочы калектыў складаўся б з 2500 чалавек. Ужо пачалі распрацоўваць дакументацыю. Але тут некаторыя прадстаўнікі ваяводскіх улад пачалі сумнявацца — ці хопіць у гэтай ваколіцы столькі рабочых. Ваяводскія ўлады бяруць пад увагу 8

Працяг на стар.4

Падзеі • Здарэнні • Факты • Каментарыі • Весткі

СВЕТ

КІТАЙСКАЯ ПРАВАКАЦЫЯ

У Міністэрстве замежных спраў СССР 7 сакавіка г.г. адбылася прэс-канферэнцыя ў сувязі з правакацыяй кітайскіх улад на савецка-кітайскай граніцы.

У складзенай на прэс-канферэнцыі прадстаўніком міністэрства замежных спраў СССР заяве гаворыцца, што правакацыя пачалася ўночы на 2 сакавіка, калі 300 узброеных кітайскіх салдат нарушыла савецкую дзяржаўную граніцу. Да месца, дзе была парушана граніца СССР, выйшла група савецкіх паграні́чнікаў. Савецкія салдаты, як і ў папярэднія разы, мелі намер, запратэставаць супраць кітайцаў за парушэнне граніцы і выдаліць іх з тэрыторыі Савецкага Саюза. Да савецкіх салдат адкрыта агонь. Да іншай групы савецкіх воінаў з кітайскага пабярэжжа ракі Усуры адкрыта артылерыйскі агонь.

Бандыцкі напад арганізаваны кітайскімі ўладамі каштаваў жыццё 31 савецкіх салдат, а 14 пагранічнікаў асталося ранеными, — гаворыцца ў заяве.

У заяве гаворыцца, між іншым, што гэтая правакацыя патрэбная кітайскаму кіраўніцтву, каб адвярнуць увагу ад эканамічных і палітычных цяжкасцей унутры краіны. Невыпадкова таксама, што правакацыя адбылася ў часе падрыхтоўкі да IX з'езда Камуністычнай партыі Кітая. Мяркуецца там хіба, што лягчэй будзе ў атмасферы антысавецкай істэрыі накінуць з'езду варожую праграму супраць СССР.

«ПРЭЗІДЭНТ НЕ ЎРАДУЕ»

Адразу пасля выбару Г. Гайнемана прэзідэнтам ФРГ канцлер Кізінгер заявіў, што між ім а новым прэзідэнтам існуе розніца поглядаў «у некаторых палітычных праблемах». У сувязі з гэтым Кізінгер падкрэсліў, што прэзідэнт ФРГ не распараджаецца палітычнай уладай і не ён, але канцлер і федэратыўны ўрад акрэсліваюць палітыку дзяржавы.

РАСКРАДАЛІ ФОНД ДЛЯ БЕДНЫХ

У ЗША адкрыта велізарную фінансавую афёру. Заключаецца яна ў тым, што многа гадоў раскрадана тут гарадскі фонд прызначаны на грамадскую дапамогу бедным. Пракурор аднаго з кварталаў Нью-Йорка сцвердзіў, што тутэйшае лакальнае агенцтва грамадскай дапамогі не можа вылічыцца з чэкаў выстаўленых на 15 мільёнаў долараў.

Адначасова пры дапамозе Інтэрполю вядуцца пошукі замешаных у афёру асоб, якія пакінулі тэрыторыю ЗША, пераказваючы перад гэтым у адзін са швейцарскіх банкаў больш мільёна долараў.

ВІЗІТЫ Ў МАСКВЕ

• У мінулым тыдні ў Маскве пабывала партыйна-ўрадавая дэлегацыя Польшчы з **І сакратаром ЦК Ул. Гамулкам і прэм'ерам Ю. Цыранкевічам** на чале. У склад дэлегацыі ўваходзіў **Б. Яшчук член Палітбюро і сакратар ЦК ПАРП.**

• У Маскве пабываў і быў прыняты прэм'ерам **А. Касыгіным** міністр замежных спраў Алжыра **А. Бутэфліка.**

АК

БССР

ВЫБАРАЎ

У Беларусі адбываецца зараз выбарчая кампанія. Нядаўна адбылося пасяджэнне Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, на якім быў заслуханы даклад старшыні выканаўчага камітэта Мінскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных Д. Цябута аб падрыхтоўцы да выбараў у мясцовыя саветы.

Разгледжана таксама шэраг іншых спраў. Прэзідыум абавязала міністэрствы, ведамствы, тэрытарыяльныя органы ўлады болей уважліва адносіцца да прапаноў, заяў і скаргаў людзей. Службовыя асобы, якія і надалей дапускаюцца неахайнай трактоўкі скаргаў, будуць прыцягнены да строгай адказнасці.

БЕЛАРУСКАГА

Прэзідыум Беларускага рэспубліканскага савета прафесіянальных арганізацый разгледзеў пытанне «Аб мерах па ўзмацненню ўдзелу прафсаюзных арганізацый рэспублікі ў рабоце органаў народнага кантролю». У прынятай пастанове адзначаецца, што многія прафсаюзныя арганізацыі актыўна дапамагаюць органам народнага кантролю.

ВОПЫТ

У Беларусі набыта цікавы вопыт па ваенна-патрыятычнаму выхаванню моладзі. Сталі традыцыйнымі масавыя паходы па месцах рэвалюцыйнай, баявой і працоўнай славы. Вучні ўстанавілі звыш трох з паловаю тысяч помнікаў, абеліскаў, мемарыяльных дошак, а таксама заклалі нямала паркаў і сквераў у памяць беларускіх герояў.

Разам з тым прафсаюзныя арганізацыі Беларусі вялікую ўвагу ўдзяляюць развіццю сацыялістычнага спаборніцтва за лепшую падрыхтоўку школ да новага навучальнага года, як важнаму сродку ўмацавання іх вучэбна-матэрыяльнай базы і стварэння ўмоў для пераходу да ўсеагульнай сярэдняй адукацыі. У 1968 годзе першае месца па выніках гэтага спаборніцтва было прысуджана Брэсцкай вобласці.

Вопыт беларускіх педагогаў выклікаў зацікаўленне з боку прафсаюзных арганізацый іншых рэспублік Саюза ССР.

ПЕРСПЕКТЫВЫ

Беларусь мае значныя магчымасці развіцця турыстыкі. Аднак перспектывы турызму цалкам залежны ад стварэння добрай матэрыяльнай базы. У Мінску будуецца 16-павярховая гасцініца «Турыст» на 660 месц, у Брэсце 9-павярховая гасцініца на 700 месц, на турыстычнай базе «Возера Нарач» будуецца спальны корпус на 516 месц, карпусы на 120 месц у турыстычных базах «Браслаўскія азёры» і «Сож». На базах «Белае возера» і «Стаўбцоўская» будуць пабудаваны летнія дамы на трыста месц кожны. Праз год будзе пабудавана турысцкая база «Дняпро» ў Магілёве. Вядуцца праектныя работы па будаўніцтву новых гасцініц у Бабруйску і Баранавічах, базаў у раёне гарадоў Полацка, Віцебска, Гродна, Барысава, Рэчыцы і Калінкавіч. (С. Я.)

ПОЛЬШЧА

У СТАРШЫНІ РАДЫ ДЗЯРЖАВЫ

Напярэдадні Дня жанчын Старшыня Рады Дзяржавы Мар'ян Спыхальскі разам з жонкаю прыняў у Бельведэры дзеячак жаночых арганізацый з усяе краіны. Сярод дзеячак знайшліся пасланкі ў Сейм, актывісткі радаў нарадовых, прадстаўнічкі розных прафесій і асяроддзяў, Лігі жанчын, Кола вясковых гаспадынь, маладзёжных і прафсаюзных арганізацый. Вітаючы гасцей тав. М. Спыхальскі падкрэсліў вялікае значэнне актыўнай паставы жанчыны ў дасягненнях 25-годдзя Народнай Польшчы.

8 сакавіка, — заявіў прамоўца, — не толькі выяўляем значэнне, якое прывязваем да ролі жанчыны ў жыцці народа і чалавецтва. У гэты дзень падкрэсліваем адначасова ролю іх самастойнага, арганізаванага дзеяння ў імя прагрэсу і міру, а таксама і тое, што толькі пры сацыялістычным ладзе ўсё грамадства, увесь народ садзейнічае для поўнага развіцця і самастойнасці жанчыны.

16 700 000

З прычыны Дня жанчын Галоўнае статыстычнае бюро (ГУС) падрыхтавала інфармацыі, з якіх вынікае, што ў Польшчы пражывае зараз каля 16,7 мільёна жанчын. Складаюць яны 51,4 працэнта ўсіх жыхароў краіны. На 100 мужчын выпадае ў сярэднім 106 жанчын, а ў гарадах — 108. Найбольшая колькасная перавага жанчын над мужчынамі ў Варшаве і Лодзі — 116 на кожных 100 мужчын. Звыш 3,7 мільёна жанчын працуе ў дзяржаўнай гаспадарцы (каля 39% усіх працуючых). Найбольш «жаночай» галіной жыцця з'яўляецца служба здароўя.

ГРЫП

Двухмесячная эпідэмія грыпу, якая ў гэтым годзе наведала нашу краіну, была найбольшай эпідэміяй ад часу вайны. У студзені і лютым захварэла звыш 4056000 асоб. У тым ліку звыш 886 000 дзяцей і моладзі да 15 гадоў. Найбольшы працэнт захворванняў быў у Варшаве — хварэла тут наогул звыш 538 тысяч асоб. Затым грып заатакаваў перш за ўсё іншыя вялікія гарады: Лодзь, Кракаў, Вроцлаў і Познань.

ПАН ВАЛАДЫЁЎСКІ

У канцы сакавіка ўвойдзе на экраны кінатэатраў новы польскі шырокаэкранны, каляровы кінафільм «Пан Валадыёўскі», які з'яўляецца экранізацыяй 3 часткі папулярнай трылогіі Г. Сянкевіча. Праекцыя працягвацца будзе дзве з паловай гадзіны.

МЕСЦА ЖЫХАРСТВА

У 1951—1967 гадах каля 20 мільёнаў грамадзян Польшчы змяніла месца жыхарства. З даўніх польскіх зямель перанеслася на Заходнія і Паўночныя землі каля 3 мільёнаў асоб, а з вёскі ў горад — каля 3,3 мільёна грамадзян.

(п)

ВАЯВОДСТВА

У ГОНАР ЖАНЧЫН

Міжнародны Дзень жанчын, як штогод, вельмі ўрачыста адзначаўся ў Беластоцкім ваяводстве. З гэтай нагоды члены экзекутывы Ваяводскага камітэта ПАРП у Беластоку на чале з тав. А. Лашэвічам, а таксама старшыня прэзідыума ВРН у Беластоку С. Жмійка і прадстаўнікі Ваяводскага камітэта Фронту адзінства народа ды іншых палітычных партый і грамадскіх арганізацый сустрэліся ў клубе міжнароднай кніжкі і друку ў Беластоку з жанчынамі, актывісткамі жаночых арганізацый, якія дзейнічаюць на Беласточчыне. З дакладам аб дасягненнях жанчын за гады народнай улады выступіў сакратар Ваяводскага камітэта ПАРП у Беластоку А. Младзяноўскі. Удзельнікі гэтай прыемнай сустрэчы звярнуліся з заклікам да ўсіх жанчын Беластоцкага ваяводства, каб грамадскім чынам адзначалі 25-ую гадавіну ПНР.

ПРЭС-КАНФЕРЭНЦЫЯ

Намеснік старшыні прэзідыума ВРН у Беластоку, тав. Уладзімір Міхалюк 8 сакавіка г.г. сустрэўся з беластоцкімі журналістамі — членамі Клуба сельскагаспадарчых публіцыстаў. У сустрэчы прынялі таксама ўдзел дырэктар Беластоцкай цэнтралі насеннай С. Завадзінскі і намеснік кіраўніка сельскагаспадарчага аддзела ВРН у Беластоку А. Браўн. Прэс-канферэнцыя была прысвечана актуальным справам сельскай гаспадаркі Беластоцкага ваяводства. Асаблівую ўвагу тав. Міхалюк звярнуў на новы спосаб забеспячэння сялян у насенне і новыя гатункі высокаўраджайнага збожжа. Шырэй аб гэтых справах паінфармуем чытачоў у асобным артыкуле.

НАРАДА САКРАТАРОЎ

Ваяводскі камітэт ПАРП у Беластоку 8 сакавіка г.г. наладзіў нараду сакратароў павятовых камітэтаў. Нарада была прысвечана падрыхтоўцы да выбараў у Сейм і ў рады нарадовыя ўсіх узроўняў. Удзельнікі нарады абмеркавалі таксама праграму святкавання 25-ай гадавіны ПНР.

ГАРЦЭРЫ

Саюз польскіх гарцэраў на Беласточчыне налічвае ўжо звыш 106 тысяч членаў. На працягу трох апошніх год рады гэтай арганізацыі павялічыліся на звыш 16 тысяч членаў. (вр)

Прэзідыум ГП БГКТ і рэдакцыя «Нівы» выказваюць глыбокае спачуванне інструктару і члену ГП БГКТ Віктару Шведу з прычыны напаткаўшага яго гора — смерці бацькі.

Калектыў «Нівы» выказвае глыбокае спачуванне журналісту рэдакцыі Лідзіі Варабей у сувязі з напаткаўшым яе горам — смерцю бацькі Якуба Базылюка.

Niedziela, 16.III.

8.55 Program dnia. 9.00 TV Kurs Rolniczy: „Prawidłowe przygotowanie materiału siewnego". 9.35 „Przypominamy, radzimy". 9.50 PKF. 10.05 „Melodie na dzień dobry". 10.25 Dla młodych widzów: „Dziewczęta w białych czepkach" — XI turniej szkół zawodowych (Poznań — Warszawa). 11.30 „Nagrodzona wytrwałość" — film pol. 11.55 Dziennik. 12.15 Sprawozdanie sportowe. W przerwie — PKF. 13.45 „Przemiany". 14.15 „Brewiarz miłości" („Sezam muzyczny"). 14.50 „My — 69" — teleturniej. 16.00 „Dolina Królów" („Piórkiem i węglem"). 16.25 Niedzielny Teatr TV: Z. Herbert — „Rekonstrukcja poety". 17.10 „Klub Sześciu Kontynentów". 17.50 „Ludzie i zdarzenia". 18.10 „Ballady" w wyk. J. Nowaka. 18.40 „Panorama Literacka". 19.20 „Dobranoc". 19.30 Dziennik. 20.05 „Zbrodnia doskonała" — film fab. franc. 22.00 Wiadomości sportowe. 22.10 „Z wizytą u nas" — film rozr. NRD („Przeboje wielkich miast").

Poniedziałek, 17.III.

15.25 Program dnia. 15.30 i 22.40 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. 16.35 Dziennik. 16.45 Dla dzieci: „Zwierzyniec". 17.30 „Echo Stadionu". 18.00 „Wspomnienia znad morza" — film bułg. 18.15 „Pod znakiem gazu". 18.40 „Eureka". 19.20 „Dobranoc". 19.30 Dziennik. 20.05 „Kino Krótkich Filmów". 20.35 „Profile kultury". 21.05 Teatr TV: K. H. Roztworowski — „Niespodzianka". 22.20 Dziennik.

Wtorek, 18.III.

9.25 „Katastrofa" — film fab. pol. 10.55 Dla szkół: (kl. V—VI) Język polski — „O miejsce wśród ludzi" (przyjaźń). 11.25 Przerwa. 12.45 i 14.55 Przysposobienie Rolnicze: „BHP w ochronie roślin". 13.20 Przerwa. 14.50 Program dnia. 15.30 i 22.30 Politechnika TV I roku. 16.35 Dziennik. 16.45 „W jednym szeregu" — film pol. 17.00 Telewizyjny Ekran Młodych. 19.20 „Dobranoc". 19.30 Dziennik. 20.05 „Gorąca linia". 20.40 „Katastrofa" — film fab. pol. 22.10 Dziennik.

Środa, 19.III.

8.30 „Najdroższa' — film fab. radz. 9.55 Dla szkół: (kl. VIII) Fizyka — „Prądnica i silnik". 10.25 Przerwa. 11.55 Dla szkół: (kl. VII) Chemia — „Siarka". 12.25 Przerwa. 14.55 Program dnia. 15.00 „Matematyka w szkole": „Grupa wektorów swobodnych z dodawaniem" 15.30 i 22.25 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. 16.35 Dziennik. 16.45 Dla młodych widzów: „Zrób to sam". 17.00 Dla młodych widzów: „Związek Zielonego Zeszytu". 17.25 „Nowiny" — mag. Postępu Rolniczego. 17.55 TV Kurier Warszawski. 18.40 Magazyn Medyczny. 18.35 Koncert w wyk. Zespołu „Wiosna" — film radz. 18.50 „Mały domek" („Klucz do M-3"). 19.20 „Dobranoc". 19.30 Dziennik. 20.05 „Giełda piosenki". 20.35 „Swiatowid". 21.05 PKF. 21.25 „Starcze szaleństwo" — komedia madrygałowa A. Banchieri'ego (1598). 22.05 Dziennik.

Czwartek, 20.III.

8.10 „Wraki" — film fab. pol. 9.55 Dla szkół: (kl. VIII) Historia — „Generał Walter". 10.25 Przerwa. 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Język polski — E. Orzeszkowa „ABC". 11.25 Przerwa. 11.55 Dla szkół: (kl. VIII) Język polski — St. Żeromski — „Ludzie bezdomni". 12.30 Przerwa. 12.45 i 14.55 Mechanizacja Rolnictwa: „Konserwacja i przechowywanie sprzętu rolniczego". 13.20 Przerwa. 14.50 Program dnia. 15.30 i 22.40 Politechnika TV I roku. 16.35 Dziennik. 16.45 Dla młodych widzów: „Ekran z bratkiem". 17.45 „Z drugiej strony szklanego ekranu". 18.00 TV Kurier Lubelski. 18.15 „Poligon". 18.45 „Polska Pieśń Ludowa". 19.20 „Dobranoc". 19.30 Dziennik. 20.05 „Perspektywy techniki". 20.35 „W oczekiwaniu na zbrodnię" — film fab. ang. 21.55 „Próby". 22.20 Dziennik.

Piątek, 21.III.

9.25 „Złoty ząb" — film fab. bułg. 10.25 Dla szkół. (kl. VII) Wychowanie obywatelskie — „Na obchodzie z patrolem MO".11.25 Przerwa. 12.45 Dla szkół: (kl. VIII) Zajęcia techniczne — „Nowoczesny zakład pracy". 13.15 Przerwa. 14.55 Program dnia. 15.00 Dla szkół: (kl. I lic.) Przysposobienie obronne — „Zasady strzelania z broni małokalibrowej". 15.30 i 22.55 Politechnika TV I roku. 16.35 Dziennik. 16.45 Dla dzieci: „Zręczne ręce". 17.00 Dla dzieci: „Pan Półka i spółka". 17.20 TV Kurier Mazowiecki. 17.35 „Nie tylko dla pań". 17.55 „Kino Filmów Amatorskich'. 18.25 Wszechnica TV: „Sztuka liczenia". 18.55 „Trzy grosze". 19.20 „Dobranoc". 19.30 Dziennik. 19.55 „Węgierski rok 1919" — film dokument. 20.15 „Poznań — Wiosna 69". 20.55 Teatr TV: A. Fredro — Mąż i żona". 22.25 „10 minut recenzji". 22.35 Dziennik.

Sobota, 22.III.

9.05 „Minuta zwierzeń" — film fab. franc. 10.55 Dla szkół: (kl. VIII) Nauka o człowieku — „Czynności odruchowe". 11.25 Przerwa. 15.20 Program dnia. 15.25 TV Kurs Rolniczy: „Zwalczanie chwastów w uprawach polowych". 16.00 „Wychowanie fizyczne naszych dzieci". 16.10 Program tygodnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Dla każdego coś miłego". 17.30 „Koncert baletowy" (Sofia). 18.00 „W przestworzach czyli ciekawe opowieści lotników". 18.15 „Encyklopedia morza" — film. 19.00 Felieton TV. 19.20 „Dobranoc". 19.30 „Monitor". 20.10 „Tele-Echo"'. 21.00 „Latające gwiazdy" — program rozrywkowy. 21.50 Dziennik. 22.05 Wiadomości sportowe. 22.15 „Minuta zwierzeń" — film fab. franc.

Piątek, 14 marca

8.00 Dziennik. 8.15 „Przyjdź bajko". 9.15 „Dziewczyna w okienku". 14.50 Dziennik. 15.30 „Kongres amerykański i kongresmeni". Wystąpienie komentatora W. Lisickiego. 16.00 „Panorama nowin". 16.30 Filmy animowane dla dzieci. 17.00 Przed wyborami. TV punkt agitacyjny. „Pogadanki o kandydatach". 17.30 „Kurier wiejski". 18.00 Halowe międzynarodowe zawody lekkoatletyczne. 19.15 „Sztafeta nowin". 20.00 Mistrzostwa ZSRR w koszykówce. CSKA — „Budowlani" (Kijów). 20.24 „A u nas... w kwietniu". Program rozrywkowy. 21.45 „Tylko fakty".

Sobota, 15 marca

7.45 Dziennik. 8.00 Program rozrywkowy. 8.30 „Zdrowie". 9.00 Po ojczystej krainie. „Droga do grodu Kitież'. Reportaż filmowy. 9.30 „Nasi goście". Gra Edward Miansarow. 10.00 Hokejowe mistrzostwa świata. Czechosłowacja — Kanada. (Sztokholm). 12.20 Dziennik. 12.30 Koncert państwowej orkiestry instrumentów ludowych imienia M. Osipowa. 14.00 TV teatr dla dzieci. 15.00 TV barwna. 17.30 „Jutro — wybory". Wydanie specjalne „Panoramy nowin". 18.00 Hokejowe mistrzostwa świata. ZSRR — USA. 20.15 „Tydzień planety". 20.45 „Jak on okłamywał jej męża". Film krótkometrażowy. 21.15 Halowe międzynarodowe zawody lekkoatletyczne.

БЕЛАРУСКАЯ МОВА АРАБСКІМ ПІСЬМОМ

У канцы 1968 года ў Вільнюсе выйшла цікавая кніжка кандыдата філалагічных навук А. К. Антановіча, **Белорусские тексты, писанные арабским письмом, и их графико-орфографическая система.** Гэта навуковае даследванне выдаў Вільнюскі дзяржаўны ўніверсітэт імя В. Капсукаса, якога супрацоўнікам з'яўляецца аўтар кніжкі.

Аб'ёмістая, налічваючая 418 старонак праца дзеліцца на наступныя галоўныя раздзелы: 1) Уводзіны; 2) Агляд беларускіх тэкстаў XVII—XX стагоддзяў; 3) Графіка і арфаграфія; 4) Кароткія вывады; 5) Заўвагі і дапаўненні. Пасля гэтага даецца на англійскай мове рэзюме. У канцы працы знаходзяцца дадатковыя звесткі. Гэта: а) Рэестр выкарыстаных рукапісных крыніц і іх скарачэнні; б) гласарый; в) паказальнік імён; г) паказальнік геаграфічных назваў; д) спіс ілюстрацый; е) літаратура прадмета.

Беларускія тэксты, пісаныя арабскім пісьмом, з'явіліся ў Літве і Беларусі разам з татарамі, якія пасяліліся тут у XIV—XV стагоддзях, а іх патомкі жывуць і цяпер. Татары пражываючыя ў Вялікім княстве Літоўскім хутка забылі сваю родную мову і пачалі карыстацца беларускай і польскай мовамі.

Беларуская мова стала не толькі жывой народнай мовай шматлікіх калоній літоўскіх татар, але і мовай некаторых жанраў мусульманскай рэлігійнай літаратуры, а таксама ўсходняй свецкай пісьменнасці (рыцарскія аповесці, тлумачэнні сноў, вызначэнне шчаслівых дзён месяца, тыдня і т.д.). Неабходна ў гэтым месцы падкрэсліць, што мовай рэлігійнай службы, штодзённых малітваў была арабская, а потым турэцкая мова. Існавалі і падрадковыя пераклады карана.

Да нашых часоў захавалася параўнальна многа рукапісаў татарска-мусульманскай пісьменнасці ў перакладзе на беларускую мову. Усе яны напісаны арабскім пісьмом.

А. Антановіч у сваёй працы апісвае 24 рукапісныя помнікі XVII—XX стагоддзяў. З гэтага ліку: 8 кітабаў (**кітабам** татары называюць рукапісную кніжку акрэсленага складу); 10 хамаілаў (**хамаілы,** гэта меншыя па фармату кніжкі чым кітабы. Іх назва паходзіць ад слова **хамала** — насіць, г. зн. кніжачка, якую заўсёды носіцца пры сабе); 3 тафсіры (**тафсір,** гэта каран на арабскай мове з падрадковым перакладам); 1 таджвід; 1 турэцка-беларускі слоўнік-размоўнік і адзін дакумент дзелавой пісьменнасці.

З 24 рукапісаў знойдзеных і апісаных даследчыкам, у 10 азначана канкрэтная дата напісання, для апошніх 14 А. Антановіч сам акрэслівае час напісання або перакладу помніка на аснове вадзяных знакаў на паперы, а таксама па арфаграфіі і іншых прыкметах рукапісаў.

З рукапісаў, сабраных аўтарам кніжкі, 13 знаходзіцца ў Вільнюсе і вёсках Літвы, 4 у Мінску, 4 у Ленінградзе, 2 у Казані і 1 у Лейпцыгу. Шкада, што даследчык не мог выкарыстаць некалькіх рукапісаў літоўскіх татар, якія знаходзяцца ў Польшчы, між іншым у Сухаволі на Беласточчыне, а таксама ў Вроцлаве і Гданьску. Аўтар даследвання дзякуючы інфармацыі М. Канапацкага (глядзі стар. 43) ведае аб існаванні тэтых рукапісаў і можна спадзявацца, што ў будучыні выкарыстае іх у наступных працах над кітабамі дзеля дабра навукі.

Вывучэнне пісьменнасці літоўскіх татар прадстаўляе вялікую цэннасць для славістаў, арабістаў і турказнаўцаў. Аднак да гэтага часу пісьменнасць гэта была вельмі мала даследавана, асабліва з пункту гледжання беларускай мовы. Кніжка А. К. Антановіча «Беларускія тэксты пісаныя арабскім пісьмом...» з'яўляецца першым сур'ёзным навуковым даследваннем у гэтай галіне. На шматлікіх прыкладах аўтар апісвае графіку і арфаграфію беларускіх тэкстаў пісаных арабскім пісьмом, указвае на некаторыя асаблівасці графікі і арфаграфіі польскіх і сербскіх тэкстаў пісаных арабскім пісьмом у параўнанні з графікай беларускіх тэкстаў. А. Антановіч на аснове падрабязнага аналізу тэкстаў разглядаемых даследчыкамі Г. Флейшарам і А. Мухлінскім, адмоўна адносіцца да іх высказванняў аб існаванні ўкраінскіх тэкстаў пісаных арабскім пісьмом.

Вывучэнне помнікаў беларускіх тэкстаў пісаных арабскім пісьмом і параўнанне іх з беларускімі помнікамі пісанымі кірыліцай, дае магчымасць пастаноўкі і рашэння шматлікіх праблем гісторыі беларускай літаратурнай мовы, а таксама некаторых пытанняў гістарычнай дыялекталогіі беларускай мовы.

Міхал Кандрацюк

Весткі са Старога Корніна

ЭФЕКТЫ ПАСТАНОЎ ПАРТЫІ

Грамадская рада нарадовая Стары Корнін ахоплівае шэсць салэцтваў з 514 гаспадаркамі. Сяляне гаспадаруюць на плошчы 4274 га, у тым ліку 2814 га ворыва, 656 га лугоў, 755 га выганаў. Зямля тут сярэдняй якасці, што дае магчымасць весці як раслінную, так і жывёлагадоўчую гаспадарку. Аднак дасягнутыя вынікі да гэтай пары не былі задавальняючымі. Не ўсе існуючыя рэзервы былі выкарыстаны.

Дзякуючы ўвядзенню ў жыццё пастаноў IX пленума, удалося выявіць існуючыя рэзервы. 1968 год быў першым перыядам выкарыстання вытворчых рэзерваў і ўвядзення новых заданняў. У гэтым напрамку працаўнікі грамадскай рады разам з сельскагаспадарчай службай і іншымі вясковымі аб'яднаннямі скіравалі свае намаганні на ўвядзенне сельскагаспадарчага прагрэсу сярод сялян. Некаторыя заданні можна было рэалізаваць шляхам правядзення курсаў, паказаў, павышэння свядомасці сялян у неабходнасці прымянення тых ці іншых метадаў. Укладзеная праца дала вынікі. Радыкальна павялічылася колькасць выкарыстаных мінеральных угнаенняў — з 50 кг NPK на гектар угоддзяў у 1967 годзе да 68 кг — у 1968 г. Варта назваць тут сялян з вёскі Ягаднікі, якія дасягнулі планаванага ўзроўню — 80 кг на гектар, сялян вёскі Махнатае, якія дабіліся паказальніка 75 кг/га. Як ніколі раней, было рассыпана на палі нашай грамады 450 тон вапны. Гэтым быў дасягнуты грамадаўскі паказнік — 1 цэнтнер вапны на гектар сельгасугоддзяў. А сяляне вёскі Стары Корнін нават перавысілі гэты паказнік на 0,9 ц., а з Ягаднікаў — 0,2 ц.

Было засеяна кваліфікаваным адноўленым зернем 260 га жыта, 120 га аўса, 48 га азімай пшаніцы. Варта дадаць, што 60% пасяўнога матэрыялу было запраўлена дадаткам супраць хвароб. Усё гэта спрыяла павышэнню ўраджайнасці: ураджай 4 збожжавых культур павысіўся на 0,7 ц., бульбы — на 7 ц., кармавых буракоў — на 5 ц., сена — на 3 ц. У час рэалізацыі гэтых заданняў мы сустракаліся з сур'ёзнымі цяжкасцямі, асабліва ў галіне аховы раслін. Некаторыя сяляне не згаджаліся на хімічную барацьбу з пустазеллем і хваробамі раслін. Аднак, дзякуючы вялікаму ўкладу працы, было апырскана для барацьбы з пустазеллем 280 га, супроць стонкі было зроблена апырскванне на плошчы 463 га. Апрача таго, хімічнай барацьбой былі ахоплены плошчы пад рапаком, льном і цукровымі буракамі. Сяляне пачалі сеяць, чаго да гэтай пары не рабілі, паіржышчавыя культуры, хоць пакуль яшчэ ў невялікіх колькасцях. Несумненна, перакананне на практыцы, якую карысць даюць паіржышчавыя, будзе спрыяць пашырэнню вырошчвання гэтых культур. Арэал падсевак значна павялічыўся ў параўнанні з 1967 годам.

Гэтыя культуры маюць непасрэдную сувязь з жывёлагадоўляй, бо яны падаўжаюць перыяд пашавага выгану: падсеўкі — да позняй восені, а паіржышчавыя азімыя культуры — гэта зялёны корм ужо ў канцы красавіка і пачатку мая. Прымяненне вышэй названых метадаў павелічэння кармоў будзе і далей працягвацца з мэтай пашырэння жывёлагадоўлі. У гэтай галіне мы атрымалі задавальняючы паказнік жывёлагадоўлі на 100 гектараў: буйнай рагатай жывёлы 40,8 галоў (у павеце — 37,2), свіней — 59,6 (у павеце — 59,3).

На 1969 год ужо накрэслены новыя заданні, якія бяруць пад увагу магчымасці гаспадаркі. На вясковых сходах сялянам былі прадстаўлены новыя заданні, выяснена неабходнасць прымянення ў гаспадарцы новых метадаў гаспадарання і вынікаючай з гэтага карысці.

Пастараемся зрабіць усё, каб выканаць планаваныя заданні і даць грамадству больш збожжа і іншых прадуктаў.

Мікалай Пракапюк
Стары Корнін

Этнаграфія

Студня і хата ў Зверках, Беластоцкага павета. Фота: Г. Рагазінскі

ФПіУ у Бельску

Адным з найбольшых дасягненняў Бельшчыны ў апошніх гадах з'яўляецца пабудова філіялу Беластоцкай фабрыкі прылад і ўхвытаў. Завод будзе ўрухомлены ў 1970 годзе і ў тым жа часе зможа прыняць на работу 350 працаўнікоў. У наступнай пяцігодцы прадбачваецца далейшая разбудова завода, а гэтым самым затрудненне павялічыцца да 1200 чалавек.

Будзе гэта найвялікшы завод у павеце, які дазволіць развязаць праблему надвыжкі рабочай сілы. (к)

Людзі БГКТ

ВАСІЛЬ АНТЫПЮК

Нарадзіўся ў Рыбаках каля мястэчка Нарва. Тут у роднай вёсцы пазнаваў першыя радасці і цяжкасці. Тут вучыўся ў пачатковай школе, тут застала яго нямецкая акупацыя, тут, будучы шаснаццацігадовым хлапчуком, развітаўся з бацькам і малодшымі сёстрамі і братамі, калі немцы забіралі яго на прымусовыя работы ў Германію.

Васіль Антыпюк з дзяцінства любіў співаць. Песня была спадарожнікам усюды.

— І як не прыходзілася цяжка ў рабочым лагеры, — успамінае Вася, — але калі песня з табою, калі яе зацягнеш, хаця не на ўвесь голас, лягчэй рабілася на душы і туга за домам, за свабодай лягчэй зносілася.

У 1945 годзе вяртаецца ён з Нямеччыны ў родную вёску Рыбакі і разам з бацькам цяжка працуе на гаспадарцы і пры будове згарэўшых будынкаў.

Пасля вызвалення не было спакойна на Беласточчыне. Гераічная маладзёжная арганізацыя Саюз барацьбы маладых (ЗВМ) вёў вялікую палітычную работу сярод моладзі і змагаўся з рэакцыйным падполлем. Вася тады ўжо менш памагае бацькам, а больш працуе ў ЗВМ у Бельску Падляшскім. Тут прымаюць яго ў Польскую рабочую партыю (ППР). Выконвае ён шмат партыйных паручэнняў.

У 1948 годзе бяруць яго ў армію. Канчае ён там падафіцэрскую школу, і пасля заканчэння вайсковай службы кіруюць Васю на працу ў органы бяспекі, пачаткова ва Вроцлаве, пазней у Граеве. Яшчэ і пасля 1950 года на Беласточчыне працягвалася барацьба з бандамі. І Васілю Антыпюку неаднойчы прыходзілася браць удзел у акцыях супраць рэакцыі і падвяргаць сваё жыццё. І былі цяжкія хвіліны і смерць была па-суседску. Але неяк перажылося найцяжэйшы перыяд.

— Мусіць песня памагае перанесці ўсё, што здавалася часам немагчымым, — жартоўна гаворыць Вася. — Песня падтрымлівала на духу, падбадзёрвала, гартавала.

Вася заўсёды дружыў з тымі людзьмі, салдатамі, працаўнікамі бяспекі, а пасля міліцыі, якія любілі песню.

Я пазнаёміўся з Васем на пачатку 1956 года ў Граеве ў майго прыяцеля аднавяскоўца Уладзіміра Хомчыка, які таксама славіўся прыгожым голасам. І тады Вася з Валодзем співалі, співалі так прыгожа савецкія песні, што па сённяшні дзень помніцца гэтая сустрэча.

Ад 1961 года Вася Антыпюк афіцэрам міліцыі працуе ў Бельску Падляшскім.

Займаецца ён культурна-асветнай працай. Гэта праца яму па душы, бо ён неразлучны з песняй і музыкай. Добра ён таксама іграе на акардэоне. Больш таго, арганізаваў акардэонную групу і ў хуткім часе яна будзе выступаць.

У Бельску ад даўжэйшага ўжо часу існуе пры аддзеле Беларускага таварыства харавы калектыў. Любоў да песні здружыла Васю Антыпюка з хорам. Харысты выбралі яго старшынёю рады хора. Пяціасабовая рада хора пад яго кіраўніцтвам найбольш займаецца арганізацыйнымі справамі, цікавіцца прысутнасцю членаў хора на рэпетыцыях, цікавіцца выездамі на канцэрты, арганізаваннем вечарын і г.д. А колькі зноў вядзецца гутарак з праўленнем аддзела БГКТ адносна рэпертуару, адносна мастацкага ўзроўню, адносна ўсіх спраў звязаных з дзейнасцю хору. А хор дабіўся ўжо добрых вынікаў і карыстаецца ва ўсім павеце вялікай папулярнасцю. Такія харысты ўлюбёныя ў песню, як Вася Антыпюк, прысвячаюць шмат часу, каб расславіць, між іншым, і беларускую песню.

М. Хмялеўскі

БГКТ

(Працяг са стар. 1)

бовае праўленне аддзела, 3-асабовую рэвізійную камісію і дэлегатаў на VI з'езд Беларускага таварыства. Канферэнцыя закончылася прыняццём праекта пастановы адносна далейшых напрамкаў працы аддзела. У канферэнцыі ўзялі ўдзел: старшыня ГП — Вінцук Склубоўскі, сакратар ГП — Уладзімір Юзвюк і член прэзідыума ГП, галоўны рэдактар «Нівы» — Георгі Валкавыцкі. Вёў канферэнцыю Міхась Хмялеўскі.

Пасля канферэнцыі адбылося пленарнае пасяджэнне, якое выбрала прэзідыум праўлення аддзела. У склад яго ўвайшлі: Кастусь Масальскі — старшыня, Уладзімір Куршэль намеснік старшыні, Іван Стрышко — сакратар, Анна Амброжэй і Уладзімір Навіцкі — члены прэзідыума.

Рэвізійная камісія: Хведар Садоўскі — старшыня, Хведар Бароўскі — намеснік старшыні і Уладзімір Міхалюк — сакратар.

На канферэнцыю была падрыхтавана багатая мастацкая частка, у якой выступілі: навучэнцы ігры на акардэоне пад кіраўніцтвам Веслава Дзюбінскага, школьнікі — дэкламатары беларускіх вершаў — Аня Стрышко, Ніна Масальская і Аня Младзяноўская; члены былога калектыву «Самасейкі» ў асобах: Ніна Саковіч і Ніна Смольская — салісткі, Андрэй Копэць — акардэаніст і Яўгенія Цімашук — дэкламатар. Потым выступіла наша папулярная эстрада «Лявоніха».

Міхась Хмялеўскі

Пачатак на стар. 1

ГАЛАСУЮ ЗА КНІЖКУ

такога ж самага — ні лепшага, ні горшага — бытавога ўзроўню, як усе іншыя грамадзяне нашай краіны. Асаблівых, нейкіх толькі нам, беларусам, уласцівых, эканамічных патрабаванняў мы не маем. Наш бытавы і палітычны лёс у добрых руках — у руках Польскай аб'яднанай рабочай партыі. **Пры цяперашніх умовах жыцця, беларус — грамадзянін ПНР — тым адрозніваецца ад іншага грамадзяніна ПНР,** што ў беларуса — нават не іншыя — **а толькі дадатковыя запатрабаванні на духовую ежу.** Ведаю, што гэта вельмі ўпрошчаны вобраз, але ён, па-мойму, адлюстроўвае сутнасць справы.

Дык галасую за тое, **каб БГКТ менавіта на гэтым полі сканцэнтравала асноўны запас сваіх сіл і магчымасцей.** Хай заквітнее гэтае поле новымі тамамі паэзіі, зборнікамі, апавяданнямі, аповесцямі, раманамі, даследчымі кніжкамі, літаратурнымі альманахамі, хай адазвецца звонкімі песнямі жывых калектываў і доўгаіграючых пласцінак!

БГКТ аднак зможа гэтага дасягнуць толькі тады, калі шмат чаго зменіцца ў арганізацыі дагэтуляшняй, перш за ўсё выдавецкай дзейнасці. Грамадскім чынам можна выдаць адну або дзве кніжкі. І тады можна гэтым ганарыцца. **Не думаю, каб можна было нам аднак ганарыцца тым, што ўся выдавецкая дзейнасць БГКТ засноўваецца на грамадскіх пачатках.** Заўсёды трэба знайсці нейкага энтузіяста высокароднай справы, або звычайнага ахвярнага казла, каб на яго ўзваліць адказную, карпатлівую працу. Калі так не бывае, дык нейкая кніжка або каляндар трапляе ў рукі халтуршчыка, які адносіцца да яе, як да смачнага дабавачнага куска заработку.

Падрыхтоўка кніжкі — справа вельмі складаная. За кожным разам трэба прачытаць сотні старонак машынапісу, трэба іх ацаніць, адабраць зерне ад мякіны і гэтак далей, і гэтак далей. **Толькі выдавецкаму аддзелу, якога не мае Галоўнае Праўленне БГКТ, была б пад сілу такая адказная работа, — аддзелу з поўнай адказнасцю за сваю прадукцыю, аддзелу, у якім працавалі б адпаведна адукаваныя людзі. Дагэтуляшнія дасягненні поўнасцю апраўдоўваюць такое патрабаванне.**

Віктар Рудчык

СМЕРЦЬ ДЗЯДЗЬКІ ФЁДАРА

Амаль увесь дзень прахадзіў я дарогамі і сцежкамі паміж Ласінкаю, Тыневічамі і Курашавам. Дзень быў марозны, але ціхі і сонечны. Раніцаю вісеў пышны, пушысты іней на дрэвах, і вёскі мелі казачны выгляд. З комінаў проста да неба ішоў дым пахучы вясковымі дрэвамі, смажанай скваркай і хатнім цяплом. У Камені пачаставалі мяне прымёрзлымі яблыкамі, якімі яшчэ цяпер у другой палове лютага кормяць тут каровы. Потым пайшоў я ў Лапухоўку, каб наведаць свайго старога знаёмага дзядзьку Фёдара Леўчука.

Нёс я для дзядзькі Фёдара добрую вестку: удалося мне адшукаць яго ваенныя дакументы, якіх дзядзька шукаў па ўсёй краіне. Звярнуў я ў знаёмы панадворак і запытаў сустрэчнага мужчыну, ці застаў я дома дзядзьку Фёдара.

— Каго? — спытаў у сваю чаргу мужчына.

— Фёдара Леўчука, — паясніў я.

— Няма яго ўжо, — адказаў мужчына. А пасля дадаў значна цішэй: — памёр. Ужо два месяцы будзе, як памёр. Гэта мой бацька.

— Шкада, — сказаў я разглядаючыся бязрадна па панадворку з той асаблівай бязраднасцю, калі не вядома, як рэагаваць на смерць старога ўжо чалавека і што гаварыць далей.

— Шкада, — сказаў я яшчэ раз не знайшоўшы нічога лепшага, падаў мужчыне руку ды пайшоў далей сваёю дарогаю.

Аб дакументах дзядзькі Фёдара не расказваў. Яны цяпер тут нікому не патрэбны. Дзеці пасля пахавання старых бацькоў хутка пераходзяць да практычных спраў сваёй штодзённасці. Што каму да дзядзькавай ваеншчыны, калі нікому з яе ніякай карысці? Смерць нішчыць не толькі фізічна чалавека, але цэлы багаты свет яго праблем, спраў і ўяўленняў. Застаўся ў мяне толькі вобраз дзядзькі Фёдара, які некалькі месяцаў таму назад расказваў аб сваім вялікім падарожжы ў Варшаву. Паехаў дзядзька ў Варшаву, каб знайсці свае дакументы, у якіх было даказана, што ён, Фёдар Леўчук, змагаўся падчас рэвалюцыі ў радах Чырвонай Арміі і быў ранены ў баях. Дакументы аддаў быў дзядзька камусьці ў Павятовым камітэце партыі, потым аніяк не мог іх адшукаць. Узяўшы тады ў руку свой неадлучны кій, паехаў Фёдар Леўчук у вялікую, мнагалюдную Варшаву. Размаўляючы па-руску, або проста па-лапухоўску дапытаўся туды, дзе «ўрадуе сам Уладзіслаў Гамулка» — у Цэнтральны Камітэт партыі. Прынялі там дзядзьку Федзю як трэба, распыталі ўсё толкам, а потым накіравалі ў інстытут гісторыі партыі, які месціцца ў аграмадным Палацы культуры. Тут дзядзьку з Лапухоўкі прыняла маладая і вельмі мілая пані, міла папрасіла сесці, гаварыла з дзядзькам па-руску. Перагартала горбы папераў, а дакументаў дзядзькі не знайшла. Потым сказала, што яны могуць быць у Беластоку і падала адрас асобы, да якой у гэтай справе трэба звярнуцца. Адрас гэты дзядзька Фёдар паказаў мне. Быў гэта адрас таварыша Насовіча з Ваяводскага камітэта ў Беластоку. У таварыша Насовіча сапраўды былі дакументы Фёдара Леўчука. І з гэтай звесткай ішоў я ў гэту вёску. У Лапухоўцы аказалася яна нікому не прыдатнай.

Іду тады снежнымі палямі, а ў вушах голас дзядзькі Фёдара.

— Ох, каб вы мне памаглі знайсці мае дакументы! Мы б яшчэ з вамі пагаварылі. І яшчэ як! Я калісь быў чалавекам, нешта значыў і бачыў усяго на свеце.

— Памагу, дзядзька, памагу.

— О, дружок! Ёсць толькі двух людзей добрых на свеце. Гэта пані К. з «історыі партыі» і вы. Яна поўдня шукала маіх папераў. Сказала мне: сядайце, міленькі, а потым паўдня шукала!

Падумаў я тады, як мала трэба чалавеку да шчасця на змярканні жыцця, і як лёгка заслужыць на яго бязмерную ўдзячнасць. На жаль, паехаў я ў Лапухоўку на два месяцы запозна.

На палях паміж Лапухоўкай і Ласінкай усё звычайна: снег заліты сонцам і дзе-нідзе дрэвы ў інею. Вясной выйдуць у поле трактары, закалосіцца збожжа, людзі займуцца ўсур'ёз сваімі гаспадарчымі справамі. І ніхто ў Лапухоўцы не будзе памятаць аб тым, што жыў тут салдат рэвалюцыі і ніхто не будзе ведаць аб вялікай турботе апошніх яго дзён: як знайсці дакументы, якія пацвердзілі б яго месца і яго вартасць у гэтым свеце.

Ул. Паўлючук

Пачатак на стар. 1

Гарадоцкая трыкатажная

грамадскіх рад нарадовых, з якіх можа быць прыплыў рабочых рук.

Нам выдаецца, што боязнь гэтая беспадстаўная, а гэта таму, што кожны год з гэтых мясцовасцей многа людзей, пераважна маладых, выязджае ў многія гарады Польшчы толькі таму, што ва ўсходніх мясцовасцях Беласточчыны няма большых фабрык. Трэба таксама ўлічыць больш як 8 грамад, з якіх прышлі б людзі да працы ў Гарадок. Я ведаю вёскі такія, як Гураны, Свідзялоўка, Крушыняны, тры Астравы і іншыя вёскі, дзе многія маладыя людзі, а перад усім дзяўчаты хацелі б дастацца да працы ў Гарадок.

На здымку: Анатоль Кандрусік. Міхась Хмялеўскі

Паважаныя Таварышы!

Сардэчна дзякую Вам за змяшчэнне ў газеце «Ніва» 2 лютага 1969 года майго пашукальнага пісьма. Праўда, я яго сам не чытаў у газеце. Аб гэтым паведаміў мне адзін грамадзянін з Бельска Падляшскага, які адгукнуўся на маю просьбу, але не па тэтаму пытанню: Дзякуй яму вялікае, што ён палічыў патрэбным напісаць.

Дарэчы, ён паведаміў цікавую гісторыю, якая адбылася летам 1943 года ў Белавежскай пушчы. (Праўда, не піша ў якой ваколіцы): «Атрад партызан у саставе 5—7 чалавек рухаўся дарожкай па акраіне паляны. Раптам насустрач немцы. Завязалася перастрэлка. Немцаў было куды больш, чым партызан. Недалёка паслася стада кароў. Партызаны пачалі адыходзіць за стада. Фашысты перасталі страляць. На месцы сутычкі засталіся мёртвымі два маладыя партызаны ў скураных куртках. Іх пахавалі сяляне. Дзе адбылася сутычка, ён не піша, не называе свайго прозвішча. Але гэта вельмі важна. Трэба даведацца, дзе і хто загінуў у барацьбе з нямецкай зграяй. Людзей без імён не было. Усе загінуўшыя вартыя таго, каб знайсці іх месца смерці, даведацца больш аб іх жыцці і змаганні ў імя ўсяго чалавецтва.

А гэта адбылося ў сакавіку 1944 года на вузкакалейцы. Мабыць у кв. 632, 599, 665, 669 ці 517, 518, 519, 521, 522, 523, 524 г. зн. на вузкакалейцы. Вось тут загінулі Вася Каробка і Сычоў. А астатнія асталіся ў жывых. Я далей пісаў аб прыгожых сем'ях і двух доміках. Дзе яны? Як хочацца, каб яны адгукнуліся.

Буду спадзявацца, што прыдзе час, калі атрымаю вельмі прыемны ліст. У гэтым, безумоўна, будзе ўся Ваша, таварышы, заслуга і вялікая ўдзячнасць ад многіх маіх таварышаў.

З павагай да вас М. Мамус

БССР, Брэсцкая вобл.
п/а Камянюкі

За кніжкі ПКО — самаходы

Не мала шчасця мелі ўладальнікі прэміяваных самахадовых кніжак ПКО, якія залажылі ў Бельскім аддзеле. У студзені гэтага года ў часе лясавання, на агульны лік 800 самахадовых кніжак ПКО **выйграна тут аж 5 самаходаў.** У тым ліку знаходзяцца: 3 «Сырэнка», 1 «Масквіч» і 1 «Фіят 125 П». З гэтага ж аддзела ПКО у студзені быў выйграны адзін мотаровер.

Іншай формай прэміяваных кніжак з'яўляюцца грашовыя прэміі. Кліенты Бельскага аддзела, уладальнікі прэміяваных кніжак ПКО, выйгралі ў студзені т.г. аж **119 грашовых прэмій,** у тым ліку 6—200 працэнтаў, 10—100 працэнтаў і апошнія па 50 працэнтаў укладу.

З так званага кастрычніцкага ашчаднага конкурсу на Бельскі аддзел ПКО прыпала **25 узнагарод.** **(АК)**

Наш Каляндар

400 гадоў таму, 17 сакавіка 1569 года, у заблудаўскай друкарні Івана Фёдарава і Пятра Мсціслаўца ўбачыла святло «Учительнае евангелие». Гэта кніга займае важнае месца ў гісторыі беларускага кнігадрукавання. Аб заблудаўскім перыядзе дзейнасці І. Фёдарава і П. Мсціслаўца і расказвае ў сваім артыкуле вядомы беларускі гісторык літаратуры С. Майхровіч.

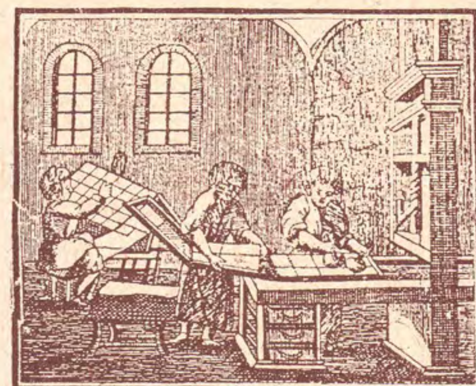
У ІМЯ КНІГІ

Чатырыста гадоў назад Іван Фёдараў разам са сваім аднадумцам беларусам Пятром Мсціслаўцам пераехаў з Масквы ў Заблудаў і тут прадоўжыў сваю кнігавыдавецкую, асветніцкую дзейнасць.

Шмат легенд выдумана ў сувязі з пераездам Івана Фёдарава. Ва ўсякім разе не так званы «маскоўскі пажар», які быццам цалкам паглынуў Фёдараўскую друкарню, і не праследванні царкоўных раскольнікаў, так званых «ёсіфлянаў», прымусіў Івана Фёдарава і Пятра Мсціслаўца «ўцячы ў Літву». Сапраўдная прычына гэтых свядома задуманых, на наш погляд «уцёкаў» тоіцца значна глыбей, у тых сацыяльна-палітычных падзеях эпохі, якія пагражалі самому нацыянальнаму існаванню беларускага насельніцтва і аб'ектыўна стваралі небяспеку для Маскоўскай дзяржавы.

Найбольш рэальным, што можна было выдумаць у той крытычны момант для ўзмацнення маральнага аўтарытэту Маскоўскай Русі ў заходнім краі, з'ўлялася пашырэнне рускага ўплыву шляхам абароны праваслаўя, як сімвала «рускай нацыянальнасці», яе роднай мовы і культуры. Няма чаго і казаць, якую неацэненую паслугу мог зрабіць у такім становішчы друкарскі станок. Меў рацыю акадэмік М. Н. Ціхаміраў, калі сцвярджаў, што «переезд у Літоўскае вялікае княства» Івана Фёдарава і Пятра Мсціслаўца «быў ажыццёўлены з дазволу цара». Гэта зноў-такі меркаванне, але — рэальнае, абгрунтаванае гістарычнымі доказамі, якія «больш здавальняюча, — сцвярджае даследчык, — тлумачаць пераезд першадрукароў у другую краіну са шрыфтамі і дошкамі, чым выдумка аб іх тайных уцёках».

Трэба мець яшчэ на ўвазе, што та-

Так магла выглядаць, мяркуючы па тагачаснай граўюры, друкарня ў Заблудаве.

гачасныя заходнерускія дзеячы самі даўно ўжо шукалі арганізацыйных кантактаў з маскоўскімі ўплывовымі палітыкамі і асветнікамі. Яшчэ, відаць, у пачатку 1565 года беларускія магнаты Хадкевічы звярнуліся разам з віленскім епіскапам да маскоўскага мітрапаліта і баяраў з прапановай аб адзінстве дзеянняў супраць ганіцеляў «рускай веры» ў Заходнім краі. Крыху пазней, у час перамір'я, Маскву наведала пасольства на чале з Юрыем Хадкевічам. Зусім верагодна, што менавіта ён і перадаў папулярнаму ў Заходняй Русі рускаму першадрукару прапанову гетмана Рыгора Аляксандравіча Хадкевіча пераехаць у заблудаўскую вотчыну і тут разгарнуць кнігавыдавецкую дзейнасць. Больш таго, ёсць рэальныя доказы, што гетман Хадкевіч непасрэдна звяртаўся да маскоўскага цара адпусціць у Заходні край рускіх кнігадрукароў, на якіх ускладалася вялікая надзея ў той крытычны момант барацьбы супраць каталіцкай агрэсіі.

Так ці інакш, а пераезд гэты адбыўся, найбольш праўдападобна, у канцы 1565 года. Гетман Хадкевіч быў уплывовы палітык-магнат і буйны ваенны аўтарытэт. Пад яго эгідай Іван Фёдараў і Пётр Мсціславец адчувалі сябе як у родным доме, дзе панаваў поўны матэрыяльны дастатак, а пашана і прывілеяванне становішча толькі натхнялі на творчую працу ў імя народа. І хоць у Заблудаве выйшлі ў свет дзве кнігі: «Учительнае евангелие» (1569), выдадзенае супольна з Пятром Мсціслаўцам і «Псалтыр» (1570 г.), падрыхтаваны і выпушчаны адным Іванам Фёдаравым, тым не менш «маскоўскія пасланцы» навечна ўвайшлі ў гісторыю беларускага кнігадрукавання. Яны прадоўжылі асветніцкую справу свайго геніяльнага папярэдніка — Георгія Скарыны — на яго роднай зямлі.

Першае заблудаўскае выданне, «Учительнае евангелие» менш за ўсё было разлічана на богаслужэнне і прызначалася, галоўным чынам, для чытання

ВАЕННАЙ ТРАГЕДЫІ — ПРАЦЯГ

Здарылася гэта зімой 1943 года. У вёсцы Бацечкі пад Беластокам жыла адна, праўдападобна, руская сям'я: двое дзяцей і бацькі. Бацька быў савецкім партызанам, маці недзе працавала, а дзеці — чатырохгадовая дзяўчынка і шасцігадовы хлопчык — аставаліся дома. Аднойчы ноччу бацька разам з іншымі партызанамі наведаў сям'ю ў Бацечках. І тады здарылася гэтая трагедыя. Хтосьці паведаміў немцаў. Акружылі яны хату. Што здарылася пасля, гэтага дакладна не ведаю. Дзяўчынка, якая зараз называецца Эва Скалка і жыве ў Лапах, ведае толькі, што і яна, і яе брат асталіся без бацькоў. Пра яе трагічны лёс пісаў я падрабязна ў снежні мінулага года. І яна і яе брат трапілі ў Беласток да розных сем'яў. Братам заапекавалася Леакадзія з Камінскіх Цюкова. Варта яшчэ звярнуць увагу на адзін сказ успамінаў Эвы Скалкі. Пісала яна: **«...прыйшло да нас многа жанчын і ваенных, мама нас і ўсе іншыя дзеці, якія прыйшлі да нас са сваімі мамамі, завяла ў маленькі пакойчык...»**

Значыць, у той момант, калі разыгралася ў Бацечках трагедыя, разам з Эвай і яе братам знаходзіліся яшчэ іншыя дзеці! Так! Нават больш! Удалося мне ўстанавіць, што адна дзяўчынка разам з братам Эвы трапіла ў Беласток менавіта да Леакадзіі Цюк. Яна іх ахрысціла. Хлопчык атрымаў імя Эдвард, а дзяўчынка — Марыся. Хрэст гэты адбыўся ў Беластоку ў касцеле Фарным (чырвоным) ужо пасля вайны — у снежні 1944 года.

На жаль, Леакадзія Цюк аказалася для іх мамай з зязюльчыным сэрцам. Беручы пад сваю апеку няшчаслівых сіротак, відавочна не думала па-сапраўднаму заступіць ім родную маму і выгадаваць іх, як сваіх родных дзяцей. Цяжка пісаць пра гэтыя балючыя справы. Паслухайце тады лепш успамінаў Марыі Цюк.

«...Леакадзія Цюк, па бацьку Камінская, не была нашай сапраўднай мамай. Яна ўзяла нас на выхаванне ў час вайны, або зараз пасля вайны, гэтага добра не памятаю. Жыла яна ў Беластоку. Мы (гэта значыць яна — Марыся і Эдзік) крыху хадзілі ў школу, але не пастаянна, хіба па яе віне, і было нам у яе вельмі дрэнна. Яна біла і мучыла нас — гэта немагчыма нават апісаць.

Памятаю, што аднойчы мяне і Эдзіка павяла яна ў горад. Зайшлі мы ў нейкі дом. Там яна з нейкімі мужчынамі штосьці гаварыла пра Эдзіка. А Эдзік, трэба вам ведаць, як на яго гады, быў вельмі разумным хлопчыкам. Памятаю тады, што Цюкова з гэтымі мужчынамі абмяркоўвала справу Эдварда. І ён ужо з гэтага дому разам з намі не вярнуўся. Я плакала, не хацела без яго ісці, але гэта ў нічым не памагло. Цюкова мяне толькі адлупцавала і сілай пацягнула з гэтага дома. Яна яго прадала гэтым людзям, бо пасля я бачыла ў яе вельмі многа грошай. Купляла для сябе прыгожыя, дарагія рэчы».

Не хацелася мне верыць, каб штосьці такое магло здарыцца. Гэта ж было ўжо пасля вайны. Гандаль жывым таварам? У нас, у Беластоку?

Марыя Цюк аднак упарта паўтарала сваё. У наступных лістах яна пісала: **«Я нават перад Госпадам Богам, калі такі існуе, магла б прысягнуць, што Цюкова прадала Эдварда гэтым мужчынам, а напэўна былі гэта яўрэі.** Усё гэта астанецца ў маёй памяці аж да смерці. Добра памятаю, што дзверы адкрыла нам старэйшая жанчына, даволі тоўстая, падобная таксама на яўрэйку. У пакоі знаходзіліся гэтыя мужчыны, відавочна ўжо чакалі на нас. Апранутыя былі ў плашчы, па ўзросту — сярэдніх год. Памятаю, як Цюкова лічыла за сталом грошы, а яны стаялі побач».

Так Цюкова пазбылася аднаго дзіцяці — Эдзіка. Што з ім здарылася далей, на жаль, пакуль што не ведаю. Ды прызнаюся, што не спадзяваюся, каб можна было б штосьці больш даведацца. Хіба людзі добрай волі нам дапамогуць. Звяртаюся тады да ўсіх чытачоў: дапамажыце нам у пошуках таго чалавека, які ведае, што калісьці называўся Эдвард Цюк, а якога прыбраная маці прадала чужым людзям.

Што аднак сталася з дзяўчынкай? Аб гэтым найлепш раскажа яна сама.

«Я вельмі палюбіла Эдзіка, ён быў добры для мяне. Дык я пастаянна дапытвалася ў Цюковай пра яго, дзе ён знаходзіцца. Цюкова нічога не гаварыла, толькі яшчэ больш заўзята біла мяне і мучыла. Урэшце я ўсяго гэтага не стрымала і ўцякла ад яе. Міліцыя завяла мяне ў магістрат і там я ўсё расказала. Аддалі мяне на выхаванне ў дзіцячы дом, які тады ў Супраслі пад Беластокам вялі манашкі. Быў гэта 1946, або 1947 год».

Марыся закончыла пачатковую, а пасля прафесіянальную школу. Зараз яна жыве на Слёнску і з'яўляецца прадзільшчыцай. Ужо замужняя.

Леакадзія Цюк незадоўга пасля гэтага выехала з Беластока і невядома дзе зараз жыве. Хацелася б яе адшукаць. Яна ж найлепш магла б раз'ясніць усю гэту ваенную трагедыю дзяцей, якія зараз з'яўляюцца ўжо ўзрослымі людзьмі, для якіх вайна не закончылася разам з салютам перамогі і яе злавесны цень распасціраецца на ўсё іх жыццё. Бо толькі падумайце: гэтыя ж людзі па сённяшні дзень не ведаюць, кім яны па сапраўднасці з'яўляюцца, хто іх бацькі, дзе іх сваякі.

Віктар Рудчык

На здымку: Марыся Цюк сёння.

СЯЛЯНСКАЕ САМАКІРАВАННЕ

У пастановах V з'езда ПАРП гаворыцца, што інтэнсіфікацыя сельскай гаспадаркі, развіццё спулдзельчасці і ўзрастаючыя заданні ў галіне прадукцыйных, гандлёвых і фінансавых паслуг патрабуюць большай актыўнасці спулдзельчага самакіравання на вёсцы, а таксама запэўнення яго членам удзелу ў загадванні і грамадскім кантролю над дзейнасцю спулдзельні. Як гэта выглядае ў рэалізацыі, разгледзім на прыкладзе Бельскага павета.

У апошніх двух гадах асаблівую ўвагу звернута тут на разбуджэнне прадукцыйнай і грамадскай актыўнасці жыхароў вёскі. Гэта мела запэўніць стварэнне карыснай атмасферы сярод гаспадароў для падымання згодных з патрэбамі прадукцыйных рашэнняў. Такую форму рэалізавана перш за ўсё арганізуючы непасрэдныя сустрэчы павятовага актыву з акрэсленымі групамі вытворцаў, а таксама ўкіруноўваючы працу паасобных самакіраванняў на вёсцы.

Вядучай арганізацыяй гаспадарскага самакіравання з'яўляюцца сельскагаспадарчыя гурткі. У павеце згуртоўваюць яны **8290 членаў,** што абазначае ўзрост у параўнанні да 1966 года на 34 працэнты. Узрастаючыя запатрабаванні на сельскагаспадарчыя машыны і іншыя прылады прымусілі ўлады звярнуць найвялікшую ўвагу на канцэнтрацыю дзейнасці сельгасгурткоў у т.зв. базах машынновых і вядучых сельгасгуртках. Адначасова звернута ўвагу, каб такія напрамкі працы не паменшылі ў існуючых гуртках ролі гаспадарскага самакіравання. Паклікана дзеля гэтага рады карыстальнікаў баз машынновых і вядучых гурткоў, якімі апекаваліся працаўнікі непасрэдна адказныя за гэтую дзялянку дзейнасці. У канцы 1968 года ў Бельскім налічвалася 5 міжгуртковых баз. Нават кароткая іх дзейнасць дазваляе ўбачыць дасягненні. Усе базы мелі дадатні баланс (з даходамі), а статыстычны трактар у базах выпрацаваў больш 1000 гадзін. Характэрным прыкладам можа быць сарганізаванне ў 1968 годзе, — з сельгасгурткоў, якія на працягу мінулых год прыносілі страты, каля 40 тысяч зл. у год — **базы машыновай у Пасынках.** Гэтая ж база на канец 1968 года замкнула сваю дзейнасць дадатнім балансам з лікам каля **100 тысяч злотых,** а статыстычны трактар выпрацаваў тут 1012 гадзін.

Зараз сельгасгурткі Бельшчыны карыстаюцца 260 трактарамі з камплектамі патрэбных машын і 190 самачышчальнымі малацілкамі. Пры дапамозе ўспомненых машын гурткі і базы рассеялі 1216 тон вапны, апырскалі 7484 гектары раслін і выканалі іншыя працы.

Вялікі ўплыў на дасягненне лепшых прадукцыйных вынікаў мела **вясковая спулдзельчасць,** у радах якой 15 тысяч членаў. На працягу 1967—68 гадоў пабудавана 5 вясковых крамаў, адкрыта 8 новых складоў скупкі збожжа, сарганізавана 8 пунктаў камісовага продажу мінеральных угнаенняў і іншыя. Вартасць паслуг спулдзельчасці ў мінулым годзе замкнулася лікам 7.825 тысяч зл.

Павялічыліся паслугі **малачарскіх спулдзельняў.** Пераказана ў карыстанне гаспадарам, за апошнія два гады, 15 пунктаў скупкі малака. Акруговыя спулдзельні апрача, а можа перш за ўсё, дзякуючы працы з дастаўшчыкамі малака сістэматычна паляпшаюць якасць прадукцыі. Малачарская спулдзельня ў Бельску ў 1967 годзе, другая ў краіне, атрымала найвышэйшы якасны знак у сусветных маштабах за прадукцыю масла.

Гаворачы пра малако нельга не ўспомніць жанчын. Бельскія жанчыны згуртаваны ў 167 гуртках **вясковых гаспадынь (КГВ).** У КГВ Бельскага павета адбылося 110 паказаў, заложана 40 даследчых палетка́ў, сарганізавана 96 курсаў. Большасць гурткоў вясковых гаспадынь вельмі актуальна ўключаецца ў кіраванне сельгасгурткамі.

Прыведзеныя прыклады сведчаць, што і сельгасгурткі і іншыя формы самакіравання на вёсцы сталіся поўнасцю заангажаванымі арганізацыямі ў асяганні лепшых прадукцыйных вынікаў у сельскай гаспадарцы, у аблягчэнні і паляпшэнні прадукцыйнасці працы гаспадара.

А. К.

Ян Гушча — папулярызатар беларускай літаратуры ў Польшчы

Як даведваемся, услед за перакладамі на польскую мову прозы Шамякіна, Мележа і Быкава ў бліжэйшы час з'явяцца ў друку далейшыя пераклады, тым разам паэтычных твораў. Лодзінскі пісьменнік **Ян Гушча** ўвосень мінулага года наведаў Беларусь і ў выніку гэтай паездкі зацікавіўся справай перакладаў на польскую мову вершаў беларускіх паэтаў — і ўвогуле справай папулярызацыі беларускай літаратуры ў Польшчы.

Зараз пераклаў творы каля **дваццаці** беларускіх паэтаў, м. ін. Барадуліна, Макаля, Вярцінскага. Апрача таго Ян Гушча рыхтуе Варшаўскаму радыё перадачу, прысвечаную беларускай літаратуры і яе забыткам, а таксама навязаў сувязь з месячнікам «Паэзія» дзеля змяшчэння падборкі вершаў беларускіх паэтаў разам з інфармацыйным уступам і бібліяграфічнымі даведкамі. Вершы Барадуліна і Вярцінскага змесціць варшаўскі сатырычны часопіс «Шпількі», а іншы верш Вярцінскага змесціць сатырычны часопіс «Карузэля».

Асаблівую цікавасць праяўляе Ян Гушча да паэзіі Максіма Багдановіча.

На старонках лодзінскага часопіса «Одглосы» ад 12.І.69 г. Ян Гушча змясціў вялікі рэпартаж са сваёй паездкі ў Беларусь. Загаловак рэпартажа: **«Мінскія сустрэчы».**

«Думаю аднак, што надалей не занадта ведаем нашы літаратуры, — піша Ян Гушча. — Большай чым дагэтуль увагі патрабуе беларуская паэзія. Параўнальна найляпей ведаем творчасць Танка.

Але нават, калі гаварыць пра класікаў, ці ж вядомы нам Багдановіч?»

(ся)

Чаму не хочуць камасацыі?

Сяляне вёскі Ячна ў Дуброўскім павеце маюць 38 га вясковага выгану. Хацелі яны, каб гэты выган раздзялілі землямеры сярод гаспадароў, таму што кожны індывідуальна лепш выкарыстаў бы яго. На гэта не згадзіліся геадэзісты і сказалі, каб жыхары Ячна падпісаліся, што не хочуць камасацыі. Сяляне так зрабілі — падпісаліся.

І такім чынам устрымана там камасацыю зямлі. А шкада, таму што цераспалосіца ўжо усім даўно надаела.

(мм)

З нагоды паўстагоддзя

У павятовым доме культуры ў Сямяцічах пры дапамозе Мілейчыцкага аддзела БГКТ арганізавана фотавыстаўка аб жыцці і працы людзей Савецкай Беларусі. Карыстаецца яна вялікім зацікаўленнем. (мх)

І. Фёдараў у Заблудаўскай друкарні.

і пропаведзей, у той час як «Псалтыр» складаўся з самых разнастайных па зместу песняпенняў і філасофскіх афарызмаў. І гэта не выпадкова. Трэба было даць у рукі мясцовай інтэлігенцыі такую кнігу, якая дапамагала б авалодваць неабходным мінімумам ведаў і палемічным майстэрствам у барацьбе з каталіцкай агрэсіяй. І такую кнігу заходнерускі чытач хутка атрымаў. Само сабой зразумела, што ў эпоху рэлігійнага светапогляду яна не магла не быць багаслоўнай. Але ў пачатку яе з чытачом размаўляў не міфічны творца біблейскіх легенд і паданняў, а перадавы грамадскі дзеяч славянскага свету. Яго поўныя жыцця прадмовы і пасляслоўі прасякнуты шчырым імкненнем узняць маральны дух брацкага народа і дапамагчы яму ў барацьбе супраць нацыянальнага і рэлігійнага прыгнёту. Каб быць бліжэй да беларускага народа, Іван Фёдараў меў намер перакладаць свае кнігі на простанародную мову, аб чым ён прызнаецца ў прадмове да першага заблудаўскага выдання. Люблінская унія перакрэсліла намеры «маскоўскага першадрукара». Здарылася якраз так, што ў нейкі крытычны момант ідэйна спустошаны і маральна расчараваны гетман раптам адмовіўся, з палітычных меркаванняў, ад утрымання ў сваёй феадальнай вотчыне рускай друкарні. У знак пашаны да Івана Фёдарава, гетман прапанаваў яму ў асабістую ўласнасць маёнтак, але вечны кнігалюб ветліва адмовіўся ад сытага дастатку і без ваганняў абраў цярністы шлях у імя кнігі. Пакінуты Пятром Мсціслаўцам, які перайшоў у віленскую друкарню купцоў Мамонічаў, Іван Фёдараў падаецца на брацкую Украіну і тут, у старажытным Львове, стварае буйную друкарню.

Пра Івана Фёдарава, які паводле некаторых гістарычных крыніц паходзіў з Беларусі, мала сказаць, што ён рускі першадрукар. Ён быў, акрамя ўсяго, выдатным пісьменнікам-мысліцелем славянскага свету, буйным вучоным-лінгвістам, які ўнёс вялікі ўклад у развіццё рускай, беларускай і ўкраінскай літаратур. На працягу свайго падзвіжніцкага жыцця Іван Фёдараў «стварыў, — кажа яго біёграф прафесар А. Сідараў, — па меншай меры чатыры друкарні: у Маскве, Заблудаве, Львове і Астрозе. Ён быў не толькі лепшым з маскоўскіх першадрукароў... Ён быў узнавіцелем — пасля Скарыны — друкарскай дзейнасці ў Беларусі і пачынальнікам, першадрукаром на Украіне».

Гістарычная дзейнасць Фёдарава мела глыбокую народную аснову. Яна дала магутны імпульс новаму творчаму ўздыму брацкіх усходнеславянскіх літаратур, садзейнічала станаўленню народнага мастацтва.

С. Майхровіч

Медыцына

Вайна з вірусамі

Вірус, які нясе хваробу, «корміцца» здаровымі клеткамі. А ці можна прыдумаць нешта такое, каб яно з'ядала вірусы? Прафесар Спіджтмен з універсітэта ў Ілінойс (ЗША) дэманстраваў нядаўна зробленую ім малекулу рыбануклеінавай кіслаты (РНК), якая расправуляецца з вірусамі іменна такім спосабам — паглынае іх. За дваццаць мінут малекула размнажаецца ў трыльён разоў, — гэта ў 15 разоў хутчэй, чым вірус. А потым, калі «ворагаў» ужо няма, размнажэнне РНК спыняецца.

На жаль, створаная малекула можа знішчаць толькі тыя вірусы, якія складаюцца таксама толькі з малекул РНК, — такімі, як вірус грыпу і падобнымі.

Але і гэта нядрэнна. Бо ж да гэтае пары няма яшчэ сур'ёзнага лякарства супроць грыпу. (я)

Спосаб на рабіну

Дзікая рабіна — гэта джэм, сок, ягады, перацёртыя з цукрам. Добрае было б варэнне, і галоўнае, проста нашпікаванае вітамінамі. Але тая горыч! Як яе пазбыцца? Чаго толькі не прабавалі на кансервавых фабрыках — гатавалі ягады, замарожвалі, вымочвалі ў лімоннай кіслаце і цукровым сіропе — усё дарма, нічога не памагала. Ягады былі з горыччу. Апрача таго, доўгае вымочванне ў розных сіропах выганяла ўсе вітаміны.

Знайшлі спосаб на рабіну спецыялісты з Мінска. Дапамагла звычайная соль. Хопіць некалькі хвілін пакіпяціць рабіну ў салёнай вадзе — і горыч, як рукой, зняло. (я)

Мала, але цікава

Адкуль узяўся «пан»

Цікавае паходжанне слова «пан». У беларускай мове з'явілася яно з польскай мовы, у эпоху ўзмацнення феадальнага ўціску вёскі і ўсходняй экспансіі польскай культуры. Даследчыкі ўстанаўляюць, што гэтае слова таксама і ў польскай мове з'явілася даволі нядаўна, бо недзе ў XV і XVI ст. ст., замяняючы старое слова «gospodzin».

Слова «пан» з'яўляецца пазыкай з турэцкіх моваў, у якіх узнікла яно са скарочанай назвы «жупан» = пан, абазначаючай у І-ым тысячагоддзі ўрадніка аварскага хана, выбіраючага даніну. Пасля распаду ў VIII ст. дзяржавы авараў слова «пан» страціла сваё першае значэнне і пачата ўжываць яго ў якасці назвы меставога ўрадніка, напрыклад, «пан кракаўскі» г.зн. каштэлян. З урадніцкага назоўніцтва слова гэтае пранікла з часам у агульную мову для абазначэння «галавы дома, сям'і, уласніка, уладальніка». У польскай мове ўжывалася яно спачатку толькі ў двух фразеалагічных спалучэннях: «пан Бог» і «пан кароль». Людзі між сабою гаварылі на «ты».

Слова «пан» стала надта папулярным, а цяпер дамінуючай формай ветлівасці — цяпер усе «паны». (ся)

Паляванне на хуцію

На карце Кубы паўвостраў Гуанаакабівес нагадвае галаву марскога страшыдла з расчыненай пашчай.

Гэта амаль не крануты цывілізацыяй куток на Кубе. Даехаць туды — вельмі складаная рэч, а ў сезоне дажджоў — амаль немагчыма.

Трапічны лес тут расце на такім камяністым грунце, што аж дзіву даешся: як тут можа штосьці расці!

Пад нагамі адны вострыя камені. Не толькі басанож, але і ў чаравіках страшнавата ступаць на вострыя, як брытва, выступы. На ўсім гэтым расце непралазны дзікі лес. Звярына адчувае сябе тут выдатна.

Дваццаць кіламетраў дарогі мы праязджаем на джыпе за чатыры гадзіны. Машыну трасе, як у ліхаманцы. Трэба моцна трымацца, каб не выкінула. Усё цела баліць і свярбіць ад укусаў камароў. Вельмі душна. Ноч тут зусім не прыносіць свежасці.

Дабіраемся да адпаведнага ўчастка лесу. Мэта нашага прыезду сюды — злавіць некалькі звяркоў, якія на Кубе называюцца «хуція конга». Хуція — грызун велічынёй з зайца, з доўтім голым, як у пацука, хвастом... Жыве хуція на дрэвах, выдатна лазіць, але размнажаецца ў норах. Нованароджанае дзіцяня адразу бачыць і ўжо на другі дзень спрытна лазіць па дрэвах. Хуція добра прызвычайваецца да чалавека. У Гаване можна спаткаць прыручаных звяркоў, якіх водзяць на шнурку на шпацыр, як сабачку.

Мы з дзядулем — паляўнічым ідзем у глыб лесу па каменнай сцяжынцы. Спераду, прынюхваючыся, бяжыць сабака. Пад нагамі — чырвонае з чорнай палоскай насенне ліян, якое звініць, як каменьчыкі, а калі кінеш на зямлю — падскаквае. У адным месцы дзядуля адскоквае ўбок і адцягвае мяне: на сцяжынцы невялікае дрэва «піні-пініке» — датыкнуўшыся да яго можна аслепнуць. У другім месцы я сарваў з дрэва вельмі апетытны плод і хацеў яго паспрабаваць. Трэба было бачыць жах дзядулі! Ён імгненна вырваў плод з маіх рук і страшна злосны крыкнуў: «Я не хачу, каб ты выцягнуў ногі ў мяне на вачах!»

Абрывісты брэх сабакі вымусіў нас збочыць са сцяжынкі. Дзядуля пачаў сваёй паляўнічай сякеркай пракладваць шлях праз кусты. Праз густыя галінкі цяжка нешта ўбачыць, але паляўнічы гаворыць: «Ёсць!».

Ён ссякае вельмі доўгі, але не тоўсты ствол, адсякае галінкі. Атрымалася нешта накшталт вялізнага вудзільна. На самы яго канец прывязваем тонкі металічны канацік, скручаны пятлей. Дзядуля пачынае «рыбачыць», стараючыся накінуць пятлю на галаву хуціі. Трэба гэта рабіць вельмі спакойна і асцярожна, каб звярок не ўцёк. А так ён, здаецца, нават з цікавасцю глядзіць на дзіўны прадмет, які з'явіўся ў яго пад самым носам.

Вось пятля амаль накінута, але звярок знімае яе лапкай з шыі: дзіўны спакой. Галіны перашкаджаюць паляўнічаму, а звярок пачынае разумець, нарэшце, што справа кепская, і хутка спускаецца па ствале дрэва проста на мяне. Я рашаюся лавіць звера рукамі, хоць сваімі моцнымі зубамі ён можа раструшчыць косці пальцаў, а кіпцюрамі распаласаваць скуру вельмі глыбока. Ну! У руках у мяне кавалак бурай поўсці, грубай, як шчаціна, а звярок, скочыўшы праз маю галаву, кацалапа ўцякае.

Сабака — разумнік! Ён ужо зразумеў, што аперацыя не ўдалася, і зноў кідаецца ў пошукі. Праз некалькі хвілін чуваць брэх. Спяшаемся туды. Усё пачынаецца спачатку, але на гэты раз дзядуля шарпае за вудзільна ўніз: на ім боўтаецца, драпаючыся і абломваючы сухія галінкі, чырвонавата-буры звярок. Я адчыняю мяшок і ён падае туды.

За тры гадзіны, праведзеныя ў лесе, нам удалося злавіць чатыры хуціі. Цяпер мой мяшок важыць не менш 20-ці кілаграмаў. Яго трэба цягнуць на выцягнутай руцэ, бо звяркі вядуць сябе вельмі неспакойна. Адзін нават укусіў мяне праз мяшок, калі я спрабаваў закінуць яго сабе на плечы.

Я з вялікім аблягчэннем уздыхнуў, калі мы нарэшце выйшлі з лесу.

Паводле А. Іваніцы (я)

Беларуская мода

Адзін з вядомых дзяржаўных дзеячоў Захаду, які наведаў каля двух год назад СССР, адзначыў, што людзі, якія запаўняюць вуліцы сібірскіх гарадоў, адзеты не горш, чым у Парыжы ці Лондане.

Яго назіранне можна аднесці ў аднолькавай ступені і да сталіцы БССР. Сёння раскажам аб беларускай модзе. Яна нараджаецца ў Мінскім доме мадэляў, які (заснаваны ў 1948 г.) стаў адным з вядучых у СССР. Але спачатку экскурсія ў недалёкае мінулае. Гэта быў час, калі ў Мінску, таксама як і ў іншых гарадах СССР, аб модзе думалі мала, а лепш сказаць, зусім не думалі. Сумленна нёс сваю службу ватнік — вопратка рабочага і салдата. У вялікім карыстанні была франтавая і рабочая вопратка. Шынель і афіцэрскі кіцель, а то і гімнасцёрку насілі міністры і рабочыя, людзі старэйшыя і моладзь. У гэтым выглядзе ішлі ў цэх, на пабудовы, у тэатр і на сходы... Так, гэта быў не лёгкі час. Але краіна набірала разбег і мода запатрабавала свае правы. Людзей ужо не задавальнялі ні ватнікі, ні самыя фарсістыя боты. У адказ на цягу народа да прыгожай вопраткі і быў створаны Мінскі дом мадэляў. Цяпер гэта сапраўдная фабрыка мод. Яго калектыў распрацоўвае ў год да дзвюх тысяч мадэляў вопраткі і абутку для швейнай і абутковай прамысловасці Беларусі. Творчы калектыў Дома мадэляў налічвае звыш 90 мастакоў і канструктараў. Гэтыя «заканадаўцы» мод здзіўляюча маладыя. Ім па 23—25 год. Амаль ва ўсіх вышэйшая спецыяльная адукацыя.

— Наша маладосць — найлепшая гарантыя супроць кансерватызму, — жартуе мастацкі кіраўнік Дома мадэляў Роберт Сцяпучэў, які і сам не стары — яму 38 год.

Беларуская мода выходзіць на міжнародную арэну. Мінскі дом мадэляў — удзельнік шматлікіх выставак і конкурсаў. У беларускіх мадэлях шырока выкарыстаны нацыянальныя матывы. Напрыклад, камплект-касцюм, куртка і паліто — з аўчыннага велюра, быў прадстаўлены на Маскоўскім міжнародным фестывалі мод (1967) пад дэвізам «Белавежская пушча».

— У сваіх мадэлях мы шукалі сутыкнення традыцыйнага з сучасным, па-новаму пераадумвалі старую беларускую моду, — гаворыць Роберт Сцяпучэў. — Мы выкарысталі, па-першае, сам матэрыял, па-другое, элементы крою, па-трэцяе, у разумнай дозе беларускі арнамент. Атрымаўся своеасаблівы сплаў, і нашы мадэлі, як паказаў Маскоўскі фестываль, поўнасцю адпавядаюць сучасным поглядам на моду.

Б. Усцінаў

Ад рэдакцыі: Каб шырэй пазнаёміць нашых чытачоў з беларускай модай, у наступным нумары адкрываем новую рубрыку, у якой і будзем змяшчаць прапановы Мінскага дома мадэляў. Рубрыка будзе называцца «Беларуская мода».

Чвэрць стагоддзя назад

Апрытомнеў я ўжо ў зямлянцы.

— Васіль Іванавіч вярнуўся з Беластока? — гэта былі мае першыя словы.

— Не вярнуўся, таварыш Валодзя, — адказаў Смірноў і ў сваю чаргу спытаў: — Што з вамі здарылася?

— Не пара на расказы, Лёня, — сказаў я. — Проста, правал. Вельмі дрэнна, што не вярнуўся. Баюся, каб Сашка не трапіў у іх рукі. Гэта чалавек, з якім я быў у Чаромусе. Лёня, неадкладна вышлі чалавека да Пятра. Найлепш будзе, калі ты, таварыш Аблавацкі, паедзеш сам, — звярнуўся я да камісара. — Скажаш яму, каб неадкладна ехаў у Бельск, папярэдзіў таварышаў аб небяспецы. Пётр проста павінен выкрасць жонку Сашкі і даставіць яе сюды. Інакш, канец з ёю. Нам пакуль нічога не пагражае. Сашка не ведаў тут нікога, апрача Алеся Мусько. Як сцямнее, пойдзем да яго. І хай Пётр перадасць Жэньку, каб звязаўся з Косцем, а той з гестапаўцам... Не здзіўляйцеся, гэта нашыя людзі. Хай гэты гестапавец займецца здарэннем у Кузаве, хай клапоціцца над сям'ёй, у якой мы начавалі. Хай помніць, што гэтай сям'і нічога дрэннага не можа здарыцца. За гэта ён адказвае галавой. Няхай аб усім паведамляе Косцю, а Косця хай клапоціцца над бяспекай рэшты. Калі б знайшоўся Сашка, небяспека абмежавалася б толькі да яго жонкі. А яна нічога не ведае.

Аблавацкі пайшоў. Партызаны мылі мне твар, перавязвалі рану, а я працягваў:

— Бачыце, гэты Сашка ведаў шмат нашых людзей у Бельску. У хаце, дзе нас напалі, засталіся нашы пальто. У маім застаўся партфель з дакументамі. Прозвішча Вронскі, Дрэшэр нічога ім не скажа, гэта былі мае фальшывыя дакументы. Але немцы будуць мець маю фатаграфію. Размножаць яе, дадуць у рукі сваім шпікам. Васіль Іванавіч не прабачыць мне гэтага. Яшчэ горш з Сашкам. Калі пакінуў таксама дакументы, дык арыгінальныя. У іх фігуруе яго адрас. Жонка сядзіць спакойна ў Бельску, не ведае, якая пагражае ёй небяспека. Каб толькі Пётр паспеў...

Партызаны скончылі перавязку.

— Як думаеце, хлопцы, вока застанецца? Бо нічога не бачу.

— Застанецца, таварыш Валодзя, проста запухла. Але раскажыце, як гэта ўсё здарылася.

— Проста акружылі нас жандары ў Кузаве каля Чаромухі ў хаце аднаго селяніна, калі мы спалі. Але раскажу вам потым, цяпер дайце мне адпачыць, я смяротна змучаны.

Зваліўся я на нары і заснуў каменным сном.

Юльян Хількевіч, наш «Пётр», з Шашылаў быў звычайным селянінам. Не быў салдатам, не абавязвала яго салдацкая прысяга. Меў жонку, двух маленькіх сыноў і дачку, некалькі гектараў зямлі. Мог сабе жыць спакойна, чакаць вырашэння лёсаў вайны. Аднак гэты просты, як гаворым, чалавек жадаў памагаць тым, што змагаюцца і сам удзельнічаў у гэтым змаганні на вызначаным яму адрэзку. Калі Аблавацкі перадаў яму загад неадкладна выехаць у Бельск, не захістаўся ані на момант. Даслоўна пасля некалькіх мінут ад атрымання задання, яго запрэжаныя ў воз коні імчалі па дарозе ў Бельск. Перадаў Барташуку наш загад, узяў жонку Сашкі Баравоя. Спяшаўся, бо набліжалася паліцыйная гадзіна.

Хатка, у якой жыў Баравой з жонкай — разабраная ў 1965 годзе — стаяла на панадворку за будынкам, у якім да вайны быў рэстаран Наўрота, непадалёк чыгуначнага пераезду. Калі Хількевіч везучы жонку Сашкі Марысю мінаў чыгуначны пераезд, пачуў ззаду грукат самаходаў. Агляну ўся. Два самаходы спыніліся насупраць хаты Сашкі. З іх выскоквалі гестапаўцы. Хапіла спазніцца некалькі мінут і не мінуць катастрофы.

Як потым даведаліся мы ад Віта, гестапаўцы пыталі суседзяў, ці не бачылі гаспадыні дома. Выявілася, што ніхто з суседзяў яе не бачыў. Тады сарвалі замок і ўвайшлі ў памяшканне. Там усё было перавернута ўверх нагамі і сведчыла, што гаспадары хаты ўжо ніколі сюды не вернуцца.

Шрэдар лютаваў.

— Пане Віт, скажыце мне, як у такіх умовах можна працаваць? У нас самаходы, тэлефанічная сувязь, а гэтыя дурні з Чаромухі не маглі раней паведаміць, што здарылася. Яны не маюць нічога і патрапілі нас апярэдзіць. Пытаюся вас: якім спосабам?.. Але гэтым нашым дурням я пакажу!..

— Мо гэта, шэф, звычайная выпадковасць?

— Звычайная выпадковасць, гаворыце? Не, мой пане! Топчуць нам па пятах, усюды яны! Пераможам іх тады, калі выб'ем усіх пагалоўна. А гэта немагчыма.

— Мо, шэф, былі б мы сёння бліжэй

ТРЫБУНА чытачоў

БЕЛЬСКІ «ЗУРТ» КРЫЎДЗІЦЬ

У зімовыя вечары прыемна праводзіцца час ля тэлевізараў. Аднак не ў кожнай вёсцы так справы маюцца. Напрыклад, у вёсцы Пасынкі, што на Бельшчыне, ёсць грамадскі тэлевізар некалькі год. Спачатку можна было ўбачыць нават з суседніх вёсак моладзь у чытэльні грамадскай бібліятэкі. Цяпер усё заціхла. Тэлевізар амаль шэсць месяцаў стаіць сапсаваны. Хто вінаваты?

Ён быў у рамонце ў Бельскім «Зурце». Калі прывязлі яго з рамонту, выпала так, што не можна было праверыць — уключыць антэну. Механік напісаў рахунак на суму 140 зл. і паехаў. А калі ўключылі тэлевізар, не было ні вобразу ні голасу. Старшыня ГРН у Пасынках давай званіць па тэлефону да «Зурту» аб тым, што тэлевізар, які быў у рамонце не наладжаны. Атрымаў адказ, што прыедзем не раней, як за 10 дзён і праверым. Гэта было 17 снежня 1968 года. Прайшло не 10, а 20 дзён, механік усё ж не прыязджаў. Тады старшыня зайшоў да іх асабіста. Механікі былі здзіўлены. Да тэлефоннай размовы не трызнаваліся і зноў запісалі тэлевізар у чаргу да рамонту. Да сённяшняга дня тэлевізар стаіць і гледачы цярпліва чакаюць на механіка з «Зурту» ў Бельску. Дзе саліднасць фірмы і людзей, якія там працуюць?

В. В.
Пасынкі

У ДАВІДАВІЧАХ

Вёска Давідавічы (Бельскага павета) невялікая, налічвае каля 60 гаспадароў. Восенню гаспадары тэтай вёскі купілі 7 тэлевізараў і ў хуткім часе купяць яшчэ. За апошнія тры гады сяляне пабудавалі 8 дамоў і ўсе яны мураваныя. Ёсць у вёсцы святліца і крама. У будучыні плануюць пабудову большай крамы. У мінулым годзе ў нас пабудаваны пункт скупу малака, да якога давозяць малако чатыры вёскі. Тут многа моладзі, якая нідзе не вучыцца і не працуе. Збіраецца вечарамі слухаць пласцінак. На канец мясніц арганізаваны быў у нас кудзельнік і забава.

Мікола Міхайлюк
Давідавічы

ПРА ШКОЛЬНУЮ КРЭЙДУ

Не пра гісторыю яе ўтварэння буду пісаць, а толькі аб тым, якая яна ёсць зараз. Вядома, вучні і настаўнікі ў школе абыходзяцца без іншых дапаможнікаў і школьных прылад, але без дошкі і крэйды не абысціся. У апошніх двух гадах цяжка натрапіць на такую крэйду, якая добра пісала б на дошцы. Яна даслоўна рысуе, пакідаючы сляды на дошцы навечна. Гэтыя клопаты ў кожнай школе. А была яна зусім добрая. Ці ж яе вырабляюць тыя людзі, якім ніколі не прыходзілася быць вучнямі? Ці проста белая — дый добра і клопаты з галавы.

СК

ВЫХАВАЎЧЫЯ СПРАВЫ

Канферэнцыя кіраўнікоў школ Беластоцкага павета, якая адбылася 25 лютага, прысвечана была выхаваўчым метадам моладзі. Даклад аб ідэйна-выхаваўчых справах чытаў кіраўнік школы з Гарадка Ян Бараноўскі. Удзельнікі канферэнцыі задумоўваліся, як працаваць, каб мець лепшыя вынікі ў выхаванні, у прывіванні патрыятызму і інтэрнацыяналізму. Былі закрануты і такія справы, як выбар моладдзю прафесіі, праца педагагічных рад, рамонты школ.

Мікалай Краўчук
Патока

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка!

Я працую ў горадзе, там і жыву. Аднак летам кожную нядзелю прыязджала на вёску да бацькоў. Мая сяброўка, суседка таксама, Ніна, пазнаёмілася з Генікам, які працаваў у тым жа горадзе, што і я, хоць паходзіць з вёскі і мае намер вяртацца да яе. Яны пісалі лісты, сустракаліся. Аб гэтым я ўсё ведала, бо мне Ніна расказвала. Калі мяне Ніна пазнаёміла з Генікам, ён мне вельмі спадабаўся. Пасля нейкага часу я сустрэла яго ў горадзе і мела аказію з ім пагаварыць. Пасля гэтага выпадку мы часцей пачалі сустракацца, і ён пачаў прыязджаць ужо да мяне, а не да Ніны. Я перастала хадзіць і гаварыць з Нінай, бо як ведаеш, не выпадала. Мы праходзілі міма сябе, як бы ніколі не зналіся. З Генікам я сябравала да нядаўна, я думала, што ён ажэніцца са мной. Але сталася інакш. Генік пакінуў мяне. Цяпер увогуле не ведаю, дзе ён, бо з нашага горада выехаў. Не ведае аб ім нічога і Ніна. Я ўжо пераканалася, што ўсё між намі скончылася. Пачала я часцей прыязджаць дамоў. Ніна — мая найлепшая сяброўка. І цяпер мы мінаемся. Я хацела б цяпер перапрасіць Ніну, бо мучыць мяне сумленне. Аднак не ведаю, ці варта. Парай, Сэрцайка!

Зіна з Сямяціцкага пав.

Дарагая Зіна! Сапраўды ты зрабіла вельмі брыдка, забіраючы хлопца сваёй найлепшай сяброўцы. Відаць не ўмееш ты цаніць сяброўства, а сяброўства — гэта рэч вельмі важная ў жыцці. Аднак, як кажуць, людзі на памылках вучацца. Хай і гэты твой паступак будзе памылкай. Добра думаеш, Зіна, варта перапрасіць Ніну і больш так не паступаць.

Сэрцайка

СПАРТЫЎНЫЯ СПАБОРНІЦТВЫ

Пры пачатковых школах № 1 і № 3 у Бельску Падляшскім, а таксама ў Орлі, грамадскім чынам зроблены каткі. Школьная моладзь пасля заканчэння заняткаў масава на іх абучалася і практыкавалася ў хуткай яздзе на лёдзе «Блакітнай эстафеты» і «Залатога кружка».

Укаранаваннем тэтых трэніровак былі нядаўна павятовыя школьныя спаборніцтвы. Адбыліся яны на катку школы № 1 у Бельску. Пад апекай настаўнікаў фізічнага выхавання прыбылі сюды дружыны з трох пачатковых школ Бельска, з Орлі і з Бранска.

Першае месца ў хуткай яздзе на лёдзе ў «Блакітнай эстафеце» дзяўчат здабыла дружына з пачатковай школы ў Орлі. Ёю апякуецца кіраўнік школы Аляксей Карпюк. Найлепшай у яздзе сярод дзяўчат гэтай дружыны была Марыся Лемеш. Успомненая дружына на ваяводскіх спаборніцтвах у Аўгустове заквaліфікавалася на 7 месцы. Гэта найвышэйшае месца ў гісторыі бельскага спорту.

Першае месца па хуткай яздзе на лёдзе сярод хлопцаў заняла дружына з пачатковай школы №3 у Бельску. На ваяводскіх спаборніцтвах гэтая дружына заняла 10-ае месца сярод 20-ці дружын, якія там стартавалі.

І зноў першае месца ў «Залатым кружку» сярод хлопцаў на павятовых спаборніцтвах заваявала дружына пачатковай школы № 2 у Бельску.

Язэп Альшэўскі
Бельскі павет

СПРАВАЗДАЧНА-ПРАГРАМНЫ СХОД

На справаздачна-праграмны сход сельскагаспадарчага гуртка ў Дубічах Царкоўных сабралося больш 100 гаспадароў. Як вынікала са справаздачы прэзаса Міколы Чыквіна, маёмасць гуртка акрэсліваецца сумай 2.306.000 зл. Гурток мае 7 трактараў і шмат іншых машын. Апрацоўвае ён 96 га зямельных угоддзяў з Дзяржаўнага фонду зямлі (у тэтым 14 га сенажацяў і 10 га пашы), вядзе гадоўлю пародзістых авечак, якіх налічваецца 86 штук, мае склады на мінеральныя ўгнаенні.

Сельгаспурток за мінулы год выпрацаваў надвыжку ў суме 24 900 зл. З яе 2700 зл сход прызнаў на ўзнагароды найбольш заслужаным людзям. Сярод іх 1000 зл. атрымаў Мікалай Герасімюк, які з'яўляецца адказным за належны ход работ на Дзяржаўным фондзе зямлі. Гуртк оўцы плануюць купіць яшчэ больш сельскагаспадарчых машын, у тым ліку і трактараў, пабудаваць кузні і разважаюць магчымасці адносна пакупкі камбайна. На сходзе многа ўвагі было прысвечана кансервацыі машын, лепшаму іх выкарыстанню, павышэнню сельскагаспадарчай вытворчасці.

Віталіс Назарук
Гайнаўка

ГАСПАДАРЧЫЯ КАНТРАСТЫ

Утвораная грамадская рада нарадовая ў Бельску Падляшскім стала свайго роду адміністрацыйным гаспадаром усіх вёсак і вёсачак раскінутых вакол Бельска. Сюды належыць 10 тысяч гаспадароў, якія апрацоўваюць 12 тысяч гектараў зямельных угоддзяў.

Нядаўна сесія ГРН разглядала гаспадарчы стан паасобных вёсак. А вось які ён. Мінеральных угнаенняў гэтыя вёскі згодна з планам у 1968 годзе ў сярэднім выкарысталі ў 31,9%. Вапнаванне глебы ў Парцаве, Галадах, Відаве, Катлах і Малінове амаль зусім не прымяняецца. А хімічная барацьба з пустазеллем ва ўсіх вёсках дрэнна вядзецца, калі не ўлічваць Грыневіч (там выканаты план у 130%).

Для жывёлагадоўлі патрэбны корм. Дасканалым кормам з'яўляецца падсеўка па збожжы. У гэтай галіне толькі вёска Аўгустова планаванай падсеўкі выканала ў 27,5%, у той час калі ў Галадах толькі выканана ў 1%, а ў Парцаве 43,4%. Ворыва глебы на зіму зроблена ў Парцаве няпоўныя 3%, у Галадах мала больш 3-ох %, а ў Катлах у 5-ці %, у Малінове і Налогах у 100%.

У некаторых вёсках не павялічваецца пагалоўе быдла, а разам з гэтым і продаж малака. І так, вёска Катлы ў 1968 годзе прадала дзяржаве 390 тыс. літраў малака — выконваючы план у 100%. Стрыкі прадалі 237,5 тыс. літраў малака выконваючы план толькі ў 84,6%. У гадоўлі цялят добра выглядае справа толькі ў Катлах і Парцаве.

Радны К.С.

РЫМАРЫ

Восем год таму назад на Беласточчыне было 49 рымараў, цяпер усяго 26. У Гайнаўскім павеце налічана 3 рымары, па некалькі рымараў налічана ў суседніх паветах — найбольш іх у Сакольскім павеце, бо аж 7-ёх. Там традыцыйныя цэнтры гарбарнай прамысловасці, як Крынкі, і традыцыйныя рамесныя асяроддзі, якія займаюцца вырабам скураў: гэта татары.

Наогул няма рымараў у Дуброўскім і Аўгустоўскім паветах.

(ся)

* * *

перамогі, калі б адносіліся да іх, як да людзей?

— Глупства пляцеце, аж млосна робіцца...

Абудзіўся я каля адзінаццатай гадзіны. Сон, відаць, выклікаў адпружанне нацягнутых да апошніх граніц нерваў, перад вачыма ўзніклі кашмарныя карціны перажытых перад світаннем хвілін. Ахапіў мяне неспадзявана страшэнны перапалох. Трасліся рукі і ногі, званілі зубы, дастаў я нервовага шоку.

— Што вам, таварыш Валодзя? — пытаў Смірноў. — Відаць, прастуда. Змерце тэмпературу.

— Не, гэта не прастуда. Проста так мяне нешта трасе. Дайце паўшклянкі гарэлкі. Гэта, хіба, лепш паможа, чым аспірын.

Выпіў самагонкі, з'еў абед і сапраўды пачуўся лепш. Вечарам з групай партызанаў пайшоў на хутар Нурэц да нашага сувязнога Алеся Мусько.

Дзьмуў марозны вецер, скоўвалася размоклая зямля, на небе свяцілі зоркі. Ішоў я і не бачыў перад сабою дарогі, у думках безупынна стаялі карціны і сцэны перажытага кашмарнага дня. Што немцы зрабілі з гэтай беднай сям'ёй? Расстралялі, ці пакінулі? Дзеці! Наймалодшы з іх, Валодзька, ссаў яшчэ матчыныя грудзі. Яго таксама не памілуюць. Мо ўжо нікога з іх няма ў жывых?.. Каб хоць быў Сашка. Будзе ён у Алеся, ці не? Мне аднак вязе. Тады, на Прыпяці, колькі людзей пайшло на дно! Я пад кулямі даплыў да берага. Цяпер таксама адной нагой быў у магіле. І зноў жыву. Хіба, сапраўды, нарадзіўся я пад шчаслівай зоркай.

Я ўзняў галаву, глянуў уверх, па зоркі. У цёмным небе мігцела іх тысячы.

«Якая ж з вас мая?» — падумаў я.

Сашка стаяў раскудлачаны пасярод Алесевай кухні. Моўчкі схапіў мяне ў абдымкі.

— Дык абое жывем, Сашка!

— Жывем, Валодзя, — адказаў сумна. — Але Марыся засталася ў Бельску, а мае дакументы ў паліто.

— Не сумуй, Саша. Як добра пойдзе, за пару гадзін угледзіш жонку. Мы ўжо падумалі аб ёй.

Сашу з ходу папраўіўся тумар.

— Пачакай, братка, што ў цябе на нагах? — спытаў я, угледзеўшы, што ногі Сашкі паабкручваны нейкімі мяшкамі і абвязаны шнуркамі. — Што гэта за лапці?

— Дык гэта, ведаеш, як тыя халеры загрукалі ў шыбы, я схапіў боты і з перапўду не прыкмеціў, што адзеў правы на левую, а левы на правую нагу. Імчаўся як вар'ят дваццаць пяць кіламетраў і зусім не адчуваў, што перабылтаў боты. Але калі тут зняў іх, назад не мог улажыць. Вымушаны буду з тыдзень лячыць ногі ў гэтых лапцях.

Усе зарагаталі.

Потым партызаны не раз выкарыстоўвалі гэты лячэбны метад Сашкі.

Ян Анацік

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Skradziono bombę" (rumuński), 18—19. „Testament Agi" (węgierski), 20—21. „Komedia pomyłek" (polski), 22—23.

Дубіны

„Niebo bez krat" (bułg.), „Miłosne kłopoty" (radz.), 22—23.

Нараўка

„Mędzy linami ringu" (USA), „Żywot Mateusza" (polski), 19 — 23.

Нарва

„Hasło Korn" (polski), „Niepokoje wychowanka Torlesa" (NRF), 19 — 23.

Чыжы

„Film z czarującą dziewczyną" (rumuński), „Zaufaj mi Anno" (bułg.), 19 — 23.

Дубічы Царкоўныя

„Skarb bizantyjskiego kupca" (czeski), 18 — 19. „Nkt nie chciał umierać" (radz.), 20 — 21. „Falstaff" (hiszpański), 22 — 23.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Zamach" (polski), „Zakazane piosenki" (polski), 19 — 23.

Орля

„Jutro Meksyk" (polski), „Krew na śniegu" (jugosł.), 19 — 23.

Райск

„Intrygantki" (czeski), „Noc Iguany" (USA), 19 — 23.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок

„Zosia" (radz.), „Krzyżacy" (polski), 18 — 21.

Міхалова

„Na Rusi" (radz.), 18 — 19. „Testament Agi" (węgierski), 20 — 21. „Arcylokaj" (franc.), 22 — 23.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Złodziej brzoskwiń" (bułg.), 18—19. „Wspaniałe wakacje" (polski), 20—21. „Zerwany most" (polski), 22 — 23.

Шудзялава

„Byłam głupią dziewczyną" (węgierski), „Gra uczuć" (hiszpański), 19 — 23.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя

„Miasto nieujarzmione" (polski), „Szkarłatne godło odwagi" (USA), 19 — 23.

Новы Двор

„Wycieczka w nieznane" (polski), „Upiór z Morsvil" (czeski), 22 — 23.

Ліпск

„Sami na oceanie" (radz.) „Rondo" (jugosł.), 22 — 23.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO I-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP; Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA.

B.Z.Graf. H-1 NAKŁAD 7117

— Будзеш стаяць у куце, пакуль не навучышся рашаць задачкі.

ХАРАКТАРЫСТЫКА

Я ўжо лягаў спаць, калі прыкмеціў у крэсле каля пасцелі госця. Гэта быў вірус грыпа. Відаць, ён уляцеў да мяне праз адкрытае акно.

— Што табе трэба? — спытаў я даволі рэзка.

— Не выганяй мяне, злітуйся! — сказаў ён. — На вуліцы так сыра...

— А мне якая справа! — ускіпеў я. — Выбірайся адсюль!

Вірус паглядзеў на мяне з невымоўным дакорам.
— Забойца!.. — прашаптаў ён. — А лічыш жа сябе добрым, сардэчным чалавекам. Крычыш аб гуманнасці, аб любві да ўсяго жывога! А сам — спрытны, труслівы крывадушнік, вось ты хто!

За акном бушаваў вецер... Гм... Выгнаць ці не выгнаць?

— І паогул я табе здзіўляюся, — сказаў ён праз мінуту. — Урэшце, ёсць жа дакументы. Чытай!

Ён працягнуў мне нейкую паперку. Я прачытаў...

Ну, калі так, — кажу, — тады зразумела. Сядзі тут, вірус, хоць да раніцы. Што ж ты адразу не паказаў?...

Прачнуўся я вялым, хворым. Лекар сказаў, што ў мяне грып. Ну яшчэ б — гэта вірус, яго работа! Добра ж ён мяне адудзячыў, нічога не скажаш! А якую ж цудоўную характарыстыку з месца папярэдняй працы прынёс, паганец!...

П. Пяцішка

ПРЫЧЫНА

Маладая жанчына вярталася вельмі рана са штотыднёвага сходу, на якім сустракаецца з колам тых самых сяброваў. Здзіўлены муж пытаецца:
— Што здарылася, што так рана сёння вярнулася?
— Бо ўсе прыйшлі і не было аб кім гаварыць.

НІЎКА

ГРУНТОЎНЫ ДОКАЗ

— На месяцы, несумненна, водзяцца зайцы, — сцвярджаў адзін паляўнічы. — Паверце, мой сабака не стаў бы дарэмна брахаць на месяц.

КОЛЬКІ

Колькі гадоў працягваецца юнацтва?
Кожны думае, што яно будзе цягнуцца да наступнага года.

МАЛА

Чалавек складаецца на 80 працэнтаў з вады, і гэта ўсё яшчэ мала прыхільнікам цвярозасці.

Д. Бенгс

ТАК

Настаўніца:
— Вам трэба было напісаць сачыненне пра харчы на пяці старонках, а ты напісаў толькі адну.
— Так, але ж я пісаў пра згушчонае малако.

З АРАБСКАГА

Ён сказаў:
— Раб, я цябе купіў.
— Гэта твая справа, — адказаў раб.
— А ці ўцячэш ты ад мяне?
— Гэта — мая справа.

ЯКОЕ

— Калі я сваруся са сваёй жонкай, — хваліўся адзін мужчына другому, — апошняе слова застаецца за мной.
— Няўжо, — здзіўляецца яго сябра. — Якое ж гэта слова?
— Прабач, дарагая.

НЕ ВЕЛЬМІ ХВАЛЮЕЦЦА

— Вы вельмі хвалюецеся, калі выступаеце перад вялікай аўдыторыяй?
— Спачатку вельмі, а потым не. У зале мала хто застаецца.

ЯКАЯ РОЗНІЦА?

На першы погляд гэтыя два малюнкі абсалютна аднолькавыя. Але калі прыгледзімся да іх, можна знайсці дзесяць адрозненняў. Ці патрапіце іх знайсці?

Без слоў.

ЧАГО ЁН ХОЧА

Уладальніка аднаго з вялікіх брадвейскіх тэатраў у чатыры гадзіны ночы разбудзіў тэлефонны званок.
— Ало, пачуўся стомлены голас, — а якой гадзіне адкрываецца ваш тэатр?
— Адміністратар сцэны адкрывае яго ў адзінаццаць гадзін, — адказаў уладальнік і павесіў трубку. Павярнуўшыся на другі бок, ён заснуў. Аднак праз дзесяць мінут тэлефон зноў зазвінеў. Уладальнік тэатра рашыў не адказваць, але ўсё ж здаўся, бо тэлефон звінеў і звінеў. Нарэшце ён узяў трубку:
— Ало!
— Паслухайце, — адказаў той жа голас, у колькі вы сказалі, адкрываецца ваш тэатр?
— Адміністратар адкрывае яго ў адзінаццаць гадзін, — паўтарыў уладальнік. — Раней вы туды не трапіце.
— Трапіць туды? — пачулася ў трубцы. — Ніхто не збіраецца туды трапляць. Я хачу выйсці адтуль.

У ПСІХІЯТРА

— Я зусім упэўнены, — гаворыць псіхіятр кліенту, — што мы вас вылечым ад клептаманіі.
Узрадаваны кліент горача дзякуе доктару і збіраецца выходзіць з кабінета.
— Адну хвілінку, — спыняе яго доктар. — У выпадку, калі ў вас здарыцца рэцыдыў, вы не змаглі б прыхапіць для мяне транзістарны прыёмнік?

ПА ШЧЫРАСЦІ

Неяк у размове са сваім сябрам вядомы пісьменнік адкрыта прызнаўся:
— Пасля дзесяці гадоў упартай працы я, нарэшце, прыйшоў да вываду, што ў мяне абсалютна няма ніякага таленту.
— І ты вырашыў кінуць пісаць? — закончыў яго сябар.
— Ну, што ты! — адказаў пісьменнік. — Да гэтага часу я стаў даволі славутым.

Усё людское нам не чужое.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

На просьбе «Дзяўчат ліцэістак» з Беластоцкага павета, Зіны з Пасынкаў і Надзі з Волькі змяшчаем песню з рэпертуару Стэні Казлоўскай пад загалоўкам:

CZY TO WALC?

Leciutko, na palcach
tańczę z tobą walca
w zapomnianym rytmie, na trzy.
Wpatrzona, zmieniona
trochę przestraszona,
zadziwiona walcem, jak ty.

Refren:
Czy to walc dokoła, dokoła,
czy to walc wywołał, wywołał,
czy to walc, czy coś w nas, coś w nas?
Czy to walc wiruje, wiruje,
czy to ty całujesz, całujesz,
czy to walc, czy to tylko walc?
Powoli, powoli jakby we mgle,
ktoś obok nas tańczy, a może nie?
Czy to walc na pewno, na pewno,
czy to ty koło mnie, nade mną,
dokąd nas niesie dziś ten walc?

Leciutko, na palcach
tańczę z tobą walca
w zapomnianym rytmie, na trzy.
Co będzie, niech będzie,
pójdzie ze mną wszędzie
walc, a razem z walcem i ty.

Refren:
Czy to walc... itd.

ЦЯРЭХАЎ ПРЫЦЭЛ

Кузьму заўжды крытыкаваў Цярэх
На кожным сходзе ці нарадзе,
Што праўдзе ён даўно ўжо здрадзіў,
Што ў кіраўніцтве, як на грэх,
Адно і знае —
Кнопку націскае
Ды падначаленых ад працы адрывае.
«Хіба ўсё гэта ў нашым стылі?» —
Крычаў Цярэх...
Яго другія падтрымалі,
Кузьму ў начальства болей не абралі,
А ў крэсла гэтае Цярэха пасадзілі:
«Мяняй і стыль і ход вытворчых
справ!»
Але, нібы на грэх,
Галоўны «праўдалюб» Цярэх
І кропелькі Кузьмовы падабраў:
Адно і знае —
Кнопку націскае
І падначаленых ад працы адрывае...
Цяпер усім, напэўна, зразумела,
З якім Кузьму Цярэх крытыкаваў
прыцэлам.

Васіль Маеўскі

КУРЁЗЫ

Мода

Новая прычоска, якую прапануе сёлета дзяўчатам Парыж. Што яна нагадвае? О, адказ на гэтае пытанне пакідаем вам, чытачы. Ён залежыць ад нашай фантазіі.

З мозгам і без мозгу

У Паўднёва-Афрыканскім Саюзе ў працягу апошніх пяці год было забаронена каля 11 000 кніжак прагрэсіўных аўтараў, сярод іх — творы Фолкнера, Олдрыджа ды шмат савецкіх пісьменнікаў.
Каб дапамагчы чыноўнікам цэнзуры, улады прыстасавалі для гэтай мэты «электронны мозг». Заклалі ў машыну адпаведную праграму, і пачала яна вышукваць крамолу ды закрэсліваць у каталогах падазроныя назвы кніжак. Перш за ўсё машына распраўлялася з вядомым раманам Стэндаля «Чырвонае і чорнае», бо слова «чырвонае» не дазваляецца ўжываць у Паўднёва-Афрыканскім Саюзе.
У дзеячаў, у якіх няма мозгу, навят электронны мозг робіць глупствы!

Статыстыка па баку тых, хто не курыць

Амерыканская кампанія па страхаванню жыцця знізілі суму ўзносаў для кліентаў, якія не кураць, на 30 працэнтаў. Статыстыка ў іх пастаўлена выдатна, і кампаніі ўпэўнены, што тыя, хто не курыць, у страту іх не ўвядуць.

Сміж намі

Апраўдваўся: мой камень за пазухай сагрэты сэрцам.